

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
FOUNDATION FOR ECONOMIC & INDUSTRIAL RESEARCH

**Βιομηχανία Τροφίμων και
Ποτών**
FACTS & FIGURES
2020

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2021

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ

FACTS & FIGURES

16^Η ΕΚΔΟΣΗ

Η παρούσα έκθεση εκπονήθηκε από το ΙΟΒΕ σε συνεργασία με τον Συνδέσμο Ελληνικών Βιομηχανιών Τροφίμων (ΣΕΒΤ).

Οι ερευνητές του ΙΟΒΕ που συμμετείχαν στην έκθεση είναι ο Αθανάσιος Αθανασιάδης και η Σοφία Σταυράκη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΒΑΣΙΚΑ ΔΙΑΘΡΩΤΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ ..	5
1.1 ΔΙΑΘΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ	5
1.2 ΔΙΑΘΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΚΛΑΔΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ.....	10
1.3 ΔΙΑΘΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	14
1.4 ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ, ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟ ΤΟΜΕΑ.....	17
2 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΤΕΛΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ	21
3 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ	27
4 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΙΜΩΝ	31
5 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ.....	37
6 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ ΚΛΑΔΟΥ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ ..	45

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1.1: ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΠΕΝΤΕ ΠΡΩΤΩΝ ΚΛΑΔΩΝ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΣΕ ΕΛΛΑΔΑ-ΕΕ27	8
Διάγραμμα 1.2: ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΑΠΑΝΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ-ΠΟΤΩΝ ΓΙΑ Ε&Α (% ΣΤΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΓΙΑ Ε&Α ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ)-2017	9
Διάγραμμα 1.3: ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΥΠΟΚΛΑΔΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ, ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΔΙΑΘΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	11
Διάγραμμα 1.4: ΒΑΣΙΚΑ ΔΙΑΘΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΠΟΤΑ, ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ.....	14
Διάγραμμα 2.1: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΑΠΑΝΗΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΑΝΑ ΣΚΟΠΟ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ. 2010-2019.....	21
Διάγραμμα 2.2: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΑΠΑΝΗΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΑΝΑ ΣΚΟΠΟ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ. 2010-2019.....	23
Διάγραμμα 2.3: ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΔΟΚΙΩΝ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ-ΠΟΤΩΝ (2000-2010=100)	24
Διάγραμμα 2.4: ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΔΟΚΙΩΝ ΣΤΟ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΣΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ-ΠΟΤΑ-ΚΑΠΝΟΣ(ΔΤΠΚ) (2000-2010=100)	25

Διάγραμμα 3.1: ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ .	27
Διάγραμμα 3.2: ΕΤΗΣΙΕΣ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	28
Διάγραμμα 4.1: ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΜΕΝΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ (2015=100).....	31
Διάγραμμα 4.2: ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΙΜΩΝ ΣΕ ΒΑΣΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	33
Διάγραμμα 4.3: ΕΤΗΣΙΕΣ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΤΟ ΔΕΙΚΤΗ ΤΙΜΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ ΚΑΙ ΣΤΟ ΔΕΙΚΤΗ ΤΙΜΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΟΥΣ ΚΛΑΔΟΥΣ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	35
Διάγραμμα 4.4: ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΔΕΙΚΤΗ ΤΙΜΩΝ ΑΝΑ ΜΕΙΖΟΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΑΓΑΘΩΝ (2015=100), ΕΛΛΑΔΑ-ΕΕ27	36
Διάγραμμα 5.1: ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ (εκατ. €)	37
Διάγραμμα 5.2: ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΕΞΑΓΩΓΩΝ –ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ 2020 (εκατ. €).....	38
Διάγραμμα 5.3: ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΠΟΚΛΑΔΩΝ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ (εκατ.€)....	40
Διάγραμμα 5.4: ΠΟΣΟΣΤΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΥΠΟΚΛΑΔΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ	41
Διάγραμμα 5.5: ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΙ ΕΜΠΟΡΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ (% επί του συνόλου)-ΕΞΑΓΩΓΕΣ-ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	42
Διάγραμμα 5.6: ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΜΕΤΑΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ.....	42
Διάγραμμα 5.7: ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ-ΠΟΤΩΝ ΣΤΙΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ - 2020.....	43
Πίνακας 6.1: ΒΑΣΙΚΑ ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (εκατ. €)	46

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1.1: ΒΑΣΙΚΑ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΟΥΣ ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΥΣ ΚΛΑΔΟΥΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ.....	6
Πίνακας 1.2: ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2018/2017 ΒΑΣΙΚΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ ΣΕ ΕΛΛΑΔΑ	9
Πίνακας 1.3: ΕΤΗΣΙΑ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ ΣΤΟΥΣ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΚΛΑΔΟΥΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ. 2018/ 2017	12
Πίνακας 1.4: ΕΤΗΣΙΑ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΤΟ ΔΕΙΚΤΗ ΟΓΚΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΚΛΑΔΟΥΣ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ. 2020/2019.....	13

Πίνακας 1.5: ΒΑΣΙΚΑ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΠΟΤΑ, ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ.....	16
Πίνακας 2.1: ΜΗΝΙΑΙΑ ΜΕΣΗ ΔΑΠΑΝΗ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΑΝΑ ΣΚΟΠΟ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ	22
Πίνακας 2.2: ΜΗΝΙΑΙΑ ΜΕΣΗ ΔΑΠΑΝΗ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΑΝΑ ΣΚΟΠΟ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΣΤΑ ΕΙΔΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	24
Πίνακας 3.1: ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΟΥΣ ΥΠΟΚΛΑΔΟΥΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΣΤΑ ΠΟΤΑ.....	29
Πίνακας 3.2: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΑΝΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	30
Πίνακας 3.3: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ..	30
Πίνακας 4.1: ΕΤΗΣΙΕΣ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ ΣΤΑ ΕΙΔΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	32
Πίνακας 4.2: ΕΤΗΣΙΕΣ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΤΟ ΔΕΙΚΤΗ ΤΙΜΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ ΣΤΟΥΣ ΥΠΟΚΛΑΔΟΥΣ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΣΤΑ ΠΟΤΑ.....	34
Πίνακας 5.1: ΡΟΕΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	38
Πίνακας 5.2: ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΣΤΟΥΣ ΥΠΟΚΛΑΔΟΥΣ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ (ΕΚΑΤ. €).....	39

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η βιομηχανία τροφίμων και ποτών συγκαταλέγεται ανάμεσα στους βασικούς πυλώνες της ελληνικής μεταποίησης, παραμένοντας βασικός μοχλός ανάπτυξης της παραγωγικής δραστηριότητας, αλλά και της αναπτυξιακής πορείας της χώρας. Η ελληνική βιομηχανία Τροφίμων και Ποτών αποτελεί έναν κλάδο δυναμικό και ανταγωνιστικό, από τους σημαντικότερους της εγχώριας οικονομίας. Χαρακτηρίζεται από σημαντικές επενδύσεις, προοπτικές ανάπτυξης, έντονη εξωστρέφεια και ισχυρή επιχειρηματική δραστηριότητα στην Ελλάδα, την Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο.

Χαρακτηριστικά που αναδεικνύουν το ρόλο της εγχώριας βιομηχανίας τροφίμων και ποτών στον παγκόσμιο χάρτη της μεταποίησης αποτελούν τα υψηλής ποιότητας προϊόντα, το ελληνικό brand name, καθώς και η προώθηση των ελληνικών τροφίμων στις διεθνείς αγορές. Η δημιουργία προστιθέμενης αξίας και η ενίσχυση της εξωστρέφειας του κλάδου εναπόκειται σε μεγάλο βαθμό και στην προβολή του ελληνικού προϊόντος, μέσα από τα κατάλληλα σχεδιασμένα κανάλια διανομής, την ποιότητα, διαφοροποίηση και την ενίσχυση του προτύπου της ελληνικής ή μεσογειακής κουζίνας. Η σύνδεση της μεταποίησης τροφίμων με τον πρωτογενή τομέα της οικονομίας, αλλά και με τον τομέα των υπηρεσιών, όπως εστιατόρια, ξενοδοχεία και εν γένει τον τουρισμό, σε συνδυασμό με τις συνέργειες που αναπτύσσονται στον χώρο των τροφίμων, καθιστά θεμελιώδη τον ρόλο του κλάδου σε όλους τους τομείς της οικονομίας.

Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων τροφίμων σχετίζεται άμεσα και με το ανθρώπινο δυναμικό, κυρίως με τα προσόντα που ενσωματώνει, τις γνώσεις και τον βαθμό εξειδίκευσης του. Ο κλάδος τροφίμων διακρίνεται για την υψηλή εξειδίκευση της απασχόλησης καθώς περιλαμβάνει μία ευρύτατη γκάμα ειδικοτήτων και αντικειμένων που δεν αφορούν αποκλειστικά στον τομέα της μεταποίησης. Η συνεχής επιμόρφωση και επιστημονική κατάρτιση, η εγρήγορση και η διάχυση γνώσης του ανθρώπινου δυναμικού αποτελούν παράγοντες ώστε να είναι ικανό να ανταποκριθεί άμεσα, έγκαιρα και αποτελεσματικά στις σύγχρονες προκλήσεις του διεθνούς ανταγωνισμού.

Η υγειονομική κρίση και οι επιπτώσεις της αναδύουν νέες προκλήσεις για τη βιομηχανία τροφίμων και ποτών, με αλλαγές στις καταναλωτικές συνήθειες, με αύξηση της κατανάλωσης τροφίμων και ποτών στο σπίτι, με αύξηση της ζήτησης για υπηρεσίες παράδοσης κατ' οίκον, αλλά και με μεταβολές στις τιμές των προϊόντων. Παράλληλα, οι νέες τεχνολογίες, οι καινοτόμες πρακτικές, τα βελτιωμένα προϊόντα υψηλής ποιότητας, αποτέλεσμα διαδικασιών Έρευνας και

Ανάπτυξης (E&A) και βιοτεχνολογίας, οδηγούν τις εξελίξεις σε όλα τα στάδια παραγωγής και διάθεσης στο χώρο των τροφίμων.

Στο νέο περιβάλλον που διαμορφώνεται, η ελληνική βιομηχανία Τροφίμων και Ποτών, ο μεγαλύτερος κλάδος στην ελληνική μεταποίηση, παρουσιάζει προσαρμοστικότητα ώστε να ανταποκριθεί με επιτυχία στις αυξημένες και διαφοροποιημένες ανάγκες των καταναλωτών και στα νέα δεδομένα της αγοράς, ξεπερνώντας εμπόδια σε εθνικές και διεθνείς μεταφορές, στην προμήθεια των πρώτων υλών, των υλικών συσκευασίας, αλλά και τις δυσκολίες στη ρευστότητα των επιχειρήσεων, στις εξαγωγές και τις πωλήσεις που επηρεάστηκαν αρνητικά από τη διακοπή τροφοδοσίας σε σημαντικά κανάλια κατανάλωσης όπως ξενοδοχεία, εστιατόρια και καφετέριες.

Η βιομηχανία Τροφίμων και Ποτών καλείται να αντιμετωπίσει σε παγκόσμιο, ευρωπαϊκό και τοπικό επίπεδο σύγχρονες προκλήσεις, απέναντι σε πρωτόγνωρες καταστάσεις με πολυδιάστατο αντίκτυπο τόσο στην παραγωγή της όσο και στη ζήτηση των προϊόντων της αλλά και με τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η βιομηχανία εστιάζει ολοένα και περισσότερο τα τελευταία χρόνια στην Έρευνα & Καινοτομία για να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα του κλάδου. Με τον τρόπο αυτό, δίνεται η δυνατότητα στις επιχειρήσεις αφενός να συνεχίσουν να αναπτύσσουν τα προϊόντα τους με πιο βιώσιμες μεθόδους, σύμφωνα με τα ζητούμενα της κυκλικής οικονομίας, και αφετέρου να προσφέρουν στους καταναλωτές καινοτόμες διατροφικές επιλογές με προστιθέμενη αξία και μειωμένο περιβαλλοντικό αποτύπωμα.

Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜμΕ), που αποτελούν τη ραχοκοκκαλιά του κλάδου, προκειμένου να αναπτύξουν καινοτόμες λύσεις για την αντιμετώπιση των προκλήσεων στην προσπάθεια όχι απλά επιβίωσης, αλλά συστηματικής ανάπτυξής τους και προώθησης των ελληνικών προϊόντων σε νέες αγορές. Σχετικά, κρίνεται απαραίτητη η χρηματοδότησή τους και η παροχή κινήτρων για βελτίωση των περιβαλλοντικών τους επιδόσεων και για επενδύσεις σε νέες τεχνολογίες.

Η παρούσα συνοπτική έκθεση στοιχείων της Βιομηχανίας τροφίμων και ποτών εντάσσεται στο πλαίσιο των ετήσιων περιοδικών εκθέσεων που εκπονεί το IOBE. Η έκθεση αυτή είναι η 16^η κατά σειρά και εκδίδεται σε συνεργασία με τον **Σύνδεσμο Ελληνικών Βιομηχανιών Τροφίμων (ΣΕΒΤ)**, συνεισφέροντας στη συστηματική παρακολούθηση της βιομηχανίας τροφίμων και ποτών. Στην έκθεση παρουσιάζονται τα διαρθρωτικά μεγέθη, οι εξελίξεις και οι τάσεις της ελληνικής, αλλά και της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τροφίμων και ποτών, τόσο στο σύνολό της, όσο και στους επιμέρους υποκλάδους της. Η δομή της έκθεσης είναι η ακόλουθη:

Στο **πρώτο κεφάλαιο** καταγράφονται τα *κύρια διαρθρωτικά στοιχεία* της βιομηχανίας τροφίμων και ποτών στο σύνολο της βιομηχανίας αλλά και στους επιμέρους υποκλάδους, ενώ παρουσιάζονται και οι πιο πρόσφατες μεταβολές σε βασικούς βραχυχρόνιους δείκτες της. Επιπλέον, παρουσιάζονται οι προκλήσεις και οι προοπτικές που αφορούν τον αγροδιατροφικό τομέα.

Στο **δεύτερο κεφάλαιο** παρουσιάζονται τα περισσότερο πρόσφατα στοιχεία για την *τελική κατανάλωση των νοικοκυριών* με βάση τους Εθνικούς Λογαριασμούς.

Στο **τρίτο κεφάλαιο** αναλύονται οι κυριότερες και πιο πρόσφατες τάσεις σε σχέση με τα *στοιχεία της απασχόλησης* του κλάδου αλλά και των υποκλάδων τροφίμων και ποτών.

Στο **τέταρτο κεφάλαιο** καταγράφονται τα *βασικά στοιχεία των τιμών του κλάδου* αλλά και των υποκλάδων τροφίμων και ποτών, όπως αποτυπώνονται στον Δείκτη Τιμών Καταναλωτή και στους Δείκτες τιμών παραγωγού.

Στο **πέμπτο κεφάλαιο** παρουσιάζονται οι επικρατούσες τάσεις στο *εξωτερικό εμπόριο των τροφίμων και ποτών*, τόσο συνολικά όσο και ανά υποκλάδο, και παρουσιάζονται οι πιο πρόσφατες εμπορικές ροές ανά χώρα προέλευσης των εισαγωγών και προορισμού των εξαγωγών.

Τέλος, στο **έκτο κεφάλαιο** καταγράφονται οι πρόσφατες τάσεις και *χρηματοοικονομικές επιδόσεις του κλάδου* από τους πιο πρόσφατους ισολογισμούς των επιχειρήσεων του κλάδου, βάσει των χρηματοοικονομικών στοιχείων.

1 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΒΑΣΙΚΑ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ

1.1 ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο εξετάζεται η συμβολή της βιομηχανίας τροφίμων και ποτών¹ σε κύρια διαρθρωτικά μεγέθη και συγκεκριμένα στον **αριθμό των επιχειρήσεων**, τον **κύκλο εργασιών**, την **αξία παραγωγής**, την **ακαθάριστη προστιθέμενη αξία** και τον **αριθμό των εργαζομένων**. Τα στοιχεία έχουν ληφθεί από τη βάση Structural Business Statistics της Eurostat και αφορούν στα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία της.

Η εγχώρια βιομηχανία τροφίμων και ποτών το 2018 κάλυπτε το 28,5% του συνόλου των επιχειρήσεων της ελληνικής μεταποίησης, γεγονός που την κατατάσσει πρώτη ανάμεσα στους κλάδους της μεταποίησης, με τα Μεταλλικά προϊόντα (13,9%) και Άλλους τομείς μεταποίησης (7,5%) να ακολουθούν (Πίνακας 1.1). Ταυτόχρονα, συνιστά και τον μεγαλύτερο εργοδότη της εγχώριας μεταποίησης, αφού σε αυτόν απασχολείται το 36,8% του συνόλου των απασχολούμενων, έναντι 6,2% στα Μεταλλικά προϊόντα και 4,3% στα Πλαστικά. Η παρουσία του τομέα είναι επίσης θεμελιώδους σημασίας υπό καθαρά οικονομικούς όρους, αφού βρίσκεται ανάμεσα στους πρώτους κλάδους της μεταποίησης, με την αξία παραγωγής να αγγίζει το 24,6%, την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία να διαμορφώνεται στο 28,7%, ενώ καταλαμβάνει τη δεύτερη θέση σε όρους κύκλου εργασιών (25,6%, με πρώτο τα Προϊόντα διύλισης πετρελαίου, με 29,6%).

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται και η συγκριτική ανάλυση με την ΕΕ27 καθώς και οι αντίστοιχες ταξινομήσεις των πέντε πρώτων κλάδων μεταποίησης τόσο στην Ελλάδα, όσο και στην ΕΕ27.² Από την ανάλυση των στοιχείων, είναι προφανής η κρίσιμη σημασία του τομέα της μεταποίησης των τροφίμων και των ποτών και η συμβολή του στην ευρωπαϊκή οικονομία. Η βιομηχανία Τροφίμων-Ποτών αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους κλάδους της μεταποιητικής βιομηχανίας στην ΕΕ, ενώ αναδεικνύεται σταθερά ανάμεσα στους πρώτους κλάδους σε σχέση με τους άλλους σημαντικούς της ευρωπαϊκής οικονομίας, όπως η αυτοκινητοβιομηχανία, τα χημικά, τα βιομηχανικά μηχανήματα και τα μεταλλικά προϊόντα.

¹ Στη συγκεκριμένη ενότητα εξετάζονται από κοινού ο κλάδος των τροφίμων και αυτός των ποτών, καθώς η κατάταξη που πραγματοποιείται γίνεται με βάση τους διψήφιους κωδικούς κατά ΣΤΑΚΟΔ 2008.

² Για το 2018 τα διαθέσιμα στοιχεία της Eurostat αφορούν την ΕΕ27 (μετά την αποχώρηση του Ην. Βασιλείου από την ΕΕ)

Πίνακας 1.1: ΒΑΣΙΚΑ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΟΥΣ ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΥΣ ΚΛΑΔΟΥΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ

Αριθμός επιχειρήσεων			
Ελλάδα		ΕΕ-27	
Μεταποίηση (57.061 επιχ.)	100,0%	Μεταποίηση (2.025.318 επιχ.)	100,0%
Τρόφιμα-Ποτά	28,5%	Μεταλλικά προϊόντα	18,8%
Μεταλλικά προϊόντα	13,9%	Τρόφιμα-Ποτά	14,3%
Άλλοι τομείς μεταποίησης	7,5%	Επισκευή μηχανημάτων και εξοπλισμού	9,9%
Είδη ένδυσης	7,0%	Προϊόντα ξύλου	7,9%
Επισκευή μηχανημάτων και εξοπλισμού	6,8%	Άλλοι τομείς μεταποίησης	7,4%
Κύκλος εργασιών			
Ελλάδα		ΕΕ-27	
Μεταποίηση (€60.904 εκατ.)	100,0%	Μεταποίηση (€7.700.014 εκατ.)	100,0%
Οπτάνθρακας και προϊόντα δώλισης	29,6%	Κατασκευή μηχανοκίνητων οχημάτων	14,4%
Τρόφιμα-Ποτά	25,6%	Τρόφιμα-Ποτά	14,2%
Παραγωγή βασικών μετάλλων	5,1%	Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	9,1%
Μεταλλικά προϊόντα	4,1%	Μεταλλικά προϊόντα	7,8%
Χημικά προϊόντα	4,1%	Οπτάνθρακας και προϊόντα δώλισης	6,6%
Αξία παραγωγής			
Ελλάδα		ΕΕ-27	
Μεταποίηση (€54.953 εκατ.)	100,0%	Μεταποίηση (€6.918.508 εκατ.)	100,0%
Οπτάνθρακας και προϊόντα δώλισης	30,6%	Τρόφιμα-Ποτά	14,3%
Τρόφιμα-Ποτά	24,6%	Κατασκευή μηχανοκίνητων οχημάτων	12,2%
Παραγωγή βασικών μετάλλων	4,9%	Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	9,7%
Μεταλλικά προϊόντα	4,0%	Χημικά προϊόντα	7,2%
Χημικά προϊόντα	4,0%	Μεταλλικά προϊόντα	7,1%
Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία			
Ελλάδα		ΕΕ-27	
Μεταποίηση (€11.850 εκατ.)	100,0%	Μεταποίηση (€1.944.811 εκατ.)	100,0%
Τρόφιμα-Ποτά	28,7%	Κατασκευή μηχανοκίνητων οχημάτων	11,8%
Οπτάνθρακας και προϊόντα δώλισης	15,8%	Τρόφιμα-Ποτά	11,4%
Μεταλλικά προϊόντα	7,4%	Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	10,6%
Παραγωγή βασικών μετάλλων	6,1%	Μεταλλικά προϊόντα	9,3%
Άλλα μη μεταλλικά ορυκτά προϊόντα	5,5%	Χημικά προϊόντα	5,8%
Αριθμός εργαζομένων			
Ελλάδα		ΕΕ-27	
Μεταποίηση (357.764 εργαζόμενοι)	100,0%	Μεταποίηση (29.892.974 εργαζόμενοι)	100,0%
Τρόφιμα-Ποτά	36,8%	Τρόφιμα-Ποτά	15,1%
Μεταλλικά προϊόντα	6,2%	Μεταλλικά προϊόντα	12,0%
Πλαστικά	4,3%	Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	10,0%
Έπιπλα	3,8%	Κατασκευή μηχανοκίνητων οχημάτων	8,6%
Εκτυπώσεις	3,6%	Προϊόντα από καουτσούκ και πλαστικό	5,6%

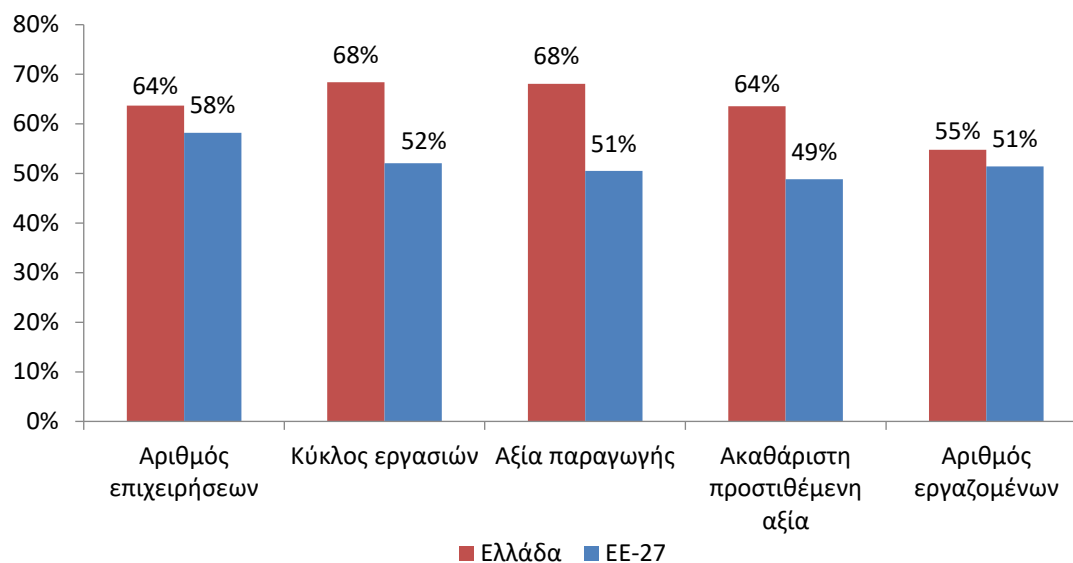
*Τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα διαρθρωτικά στοιχεία της έρευνας Structural Business Statistics αφορούν το 2018. Στον αριθμό εργαζομένων τα στοιχεία για την Ελλάδα (2018) προέρχονται από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ, καθώς τα διαρθρωτικά στοιχεία της Eurostat υποεκτιμούν την απασχόληση του κλάδου. Ωστόσο, για τον αριθμό των εργαζομένων σε επίπεδο ΕΕ, τα στοιχεία έχουν ληφθεί από την Eurostat.

Πηγή: Eurostat, Structural Business Statistics; ΕΕΔ-ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Σε όρους αξίας παραγωγής και αριθμού εργαζομένων, τα Τρόφιμα και Ποτά κατατάσσονται πρώτα στους ευρωπαϊκούς κλάδους της μεταποίησης ενώ καταλαμβάνουν τη δεύτερη θέση σε όρους κύκλου εργασιών και ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας, συγκεντρώνοντας το 14,3% και το 11,4% αντίστοιχα του συνόλου της μεταποίησης. Συγκεκριμένα, η αξία παραγωγής της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τροφίμων-ποτών καλύπτει το 14,3% της ευρωπαϊκής μεταποίησης, καταλαμβάνοντας την πρώτη θέση. Η βιομηχανία Τροφίμων και Ποτών παραμένει ο μεγαλύτερος εργοδότης στον τομέα της μεταποίησης, καθώς απασχολεί σχεδόν τέσσερα εκατομμύρια εργαζόμενους, δηλαδή περίπου το 15,1% του συνόλου των εργαζομένων στην ευρωπαϊκή βιομηχανία (ακολουθούμενη από τα Μεταλλικά προϊόντα με 12,0%).

Σε σύγκριση με την ΕΕ27 κατά μέσο όρο, ο τομέας των τροφίμων και ποτών στην Ελλάδα έχει μεγαλύτερη συμβολή στον τομέα της μεταποίησης, όσον αφορά τον αριθμό των επιχειρήσεων, την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία και τον αριθμό των απασχολούμενων, καθώς είναι πρώτος σε όλες τις παραπάνω κατηγορίες και δεύτερος στον κύκλο εργασιών και την αξία παραγωγής. Το μεγαλύτερο μερίδιο του ελληνικού κλάδου τροφίμων και ποτών στη μεταποίηση αντανακλά αφενός μεν την εγχώρια δυναμική του, αφετέρου δε και την μικρότερη ανάπτυξη άλλων κλάδων του εγχώριου τομέα της μεταποίησης.

Στην Ελλάδα, οι πέντε πρώτοι κλάδοι της μεταποίησης (Διάγραμμα 1.1) καλύπτουν το 64% του συνόλου της μεταποίησης σε όρους αριθμού επιχειρήσεων (58% στην ΕΕ), το 68% σε όρους κύκλου εργασιών (52% στην ΕΕ), το 68% της αξίας παραγωγής (51% στην ΕΕ), το 64% της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας (49% στην ΕΕ) και το 55% του συνόλου των εργαζομένων (51% στην ΕΕ).

Διάγραμμα 1.1: ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΠΕΝΤΕ ΠΡΩΤΩΝ ΚΛΑΔΩΝ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΣΕ ΕΛΛΑΔΑ-ΕΕ27

Πηγή: Eurostat, Structural Business Statistics; ΕΕΔ-ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Τα ποσοστά μεταβολής στα βασικά διαρθρωτικά μεγέθη της εγχώριας βιομηχανίας τροφίμων το 2018 σε σχέση με το 2017 (Πίνακας 1.2), υποδηλώνουν μείωση στον αριθμό των επιχειρήσεων του κλάδου (-0,9%), όπως και στο σύνολο της μεταποίησης (-0,5%). Αρνητική μεταβολή του αριθμού των επιχειρήσεων καταγράφεται και στον κλάδο των Ποτών (-2,0%). Αντίστροφη εικόνα εντοπίζεται στον κύκλο εργασιών των δύο κλάδων της οικονομίας, με αύξηση στη μεταποίηση (+12,5%), στα Τρόφιμα (+2,9%), ενώ μείωση του κύκλου εργασιών σημειώνεται στα Ποτά (-3,3%). Θετικές τάσεις σημειώνονται επίσης και στην αξία παραγωγής στη μεταποίηση και τα Τρόφιμα (κατά +13,7% και +5,9% αντίστοιχα), όταν η αξία παραγωγής στα Ποτά καταγράφει πτώση (-7,1%). Όσον αφορά σε όρους ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας, αύξηση σημειώνεται στα Ποτά (+7,5%), όταν στο σύνολο του μεταποιητικού κλάδου και στα Τρόφιμα παρατηρείται επίσης αύξηση της τάξης του +2,9% και +4,5% αντίστοιχα. Μικρότερος είναι κατά 4,6% και ο αριθμός των εργαζομένων στα Τρόφιμα το 2018 σε σχέση με το 2017 (-0,1% για τη μεταποίηση), ενώ αύξηση καταγράφεται στον κλάδο των Ποτών (+29,9%).

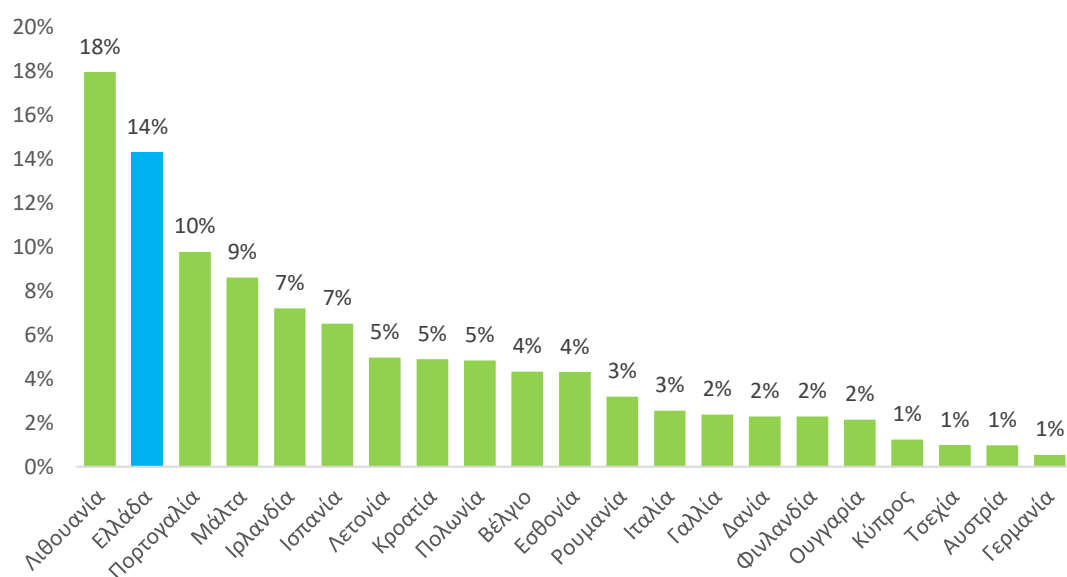
Πίνακας 1.2: ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2018/2017 ΒΑΣΙΚΩΝ ΔΙΑΦΘΩΤΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ ΣΕ ΕΛΛΑΔΑ

Μέγεθος	Μεταποίηση	Τρόφιμα	Ποτά
Αριθμός επιχειρήσεων	↓ -0,5%	↓ -0,9%	↓ -2,0%
Κύκλος εργασιών	↑ 12,5%	↑ 2,9%	↓ -3,3%
Αξία παραγωγής	↑ 13,7%	↑ 5,9%	↓ -7,1%
Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία	↑ 2,9%	↑ 4,5%	↑ 7,5%
Αριθμός εργαζομένων	↓ -0,1%	↓ -4,6%	↑ 29,9%

Πηγή: Eurostat, Structural Business Statistics; ΕΕΔ-ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE *Στον αριθμό εργαζομένων τα στοιχεία προέρχονται από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ.

Η δαπάνη της βιομηχανίας τροφίμων και ποτών για Ε&Α το 2017 διαμορφώθηκε στα €42,1 εκατ. (από τα €19,5 το 2015) και αντιστοιχεί στο 14% της συνολικής δαπάνης για Ε&Α στην Ελλάδα καταγράφοντας το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό μεταξύ 21 χωρών της ΕΕ27 για το 2017.

Διάγραμμα 1.2: ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΑΠΑΝΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ-ΠΟΤΩΝ ΓΙΑ Ε&Α (% ΣΤΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΓΙΑ Ε&Α ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ)-2017

Πηγή: Eurostat, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

1.2 ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΚΛΑΔΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

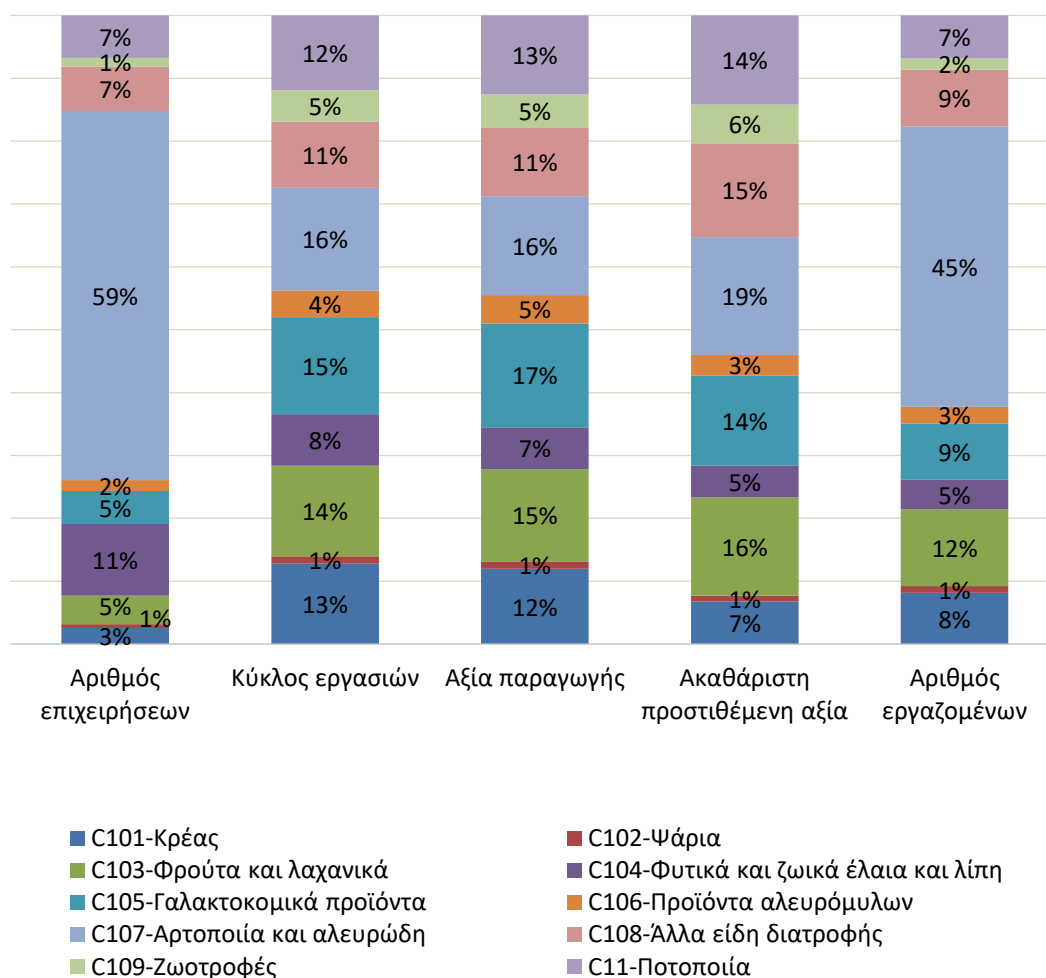
Στην Ελλάδα, ως προς την κατανομή των υποκλάδων των Τροφίμων και Ποτών³ με βάση τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά που εξετάζονται (Διάγραμμα 1.2), προκύπτουν τα εξής:

- Στην **ακαθάριστη προστιθέμενη αξία** ξεχωρίζει η Αρτοποιία και τα αλευρώδη με το μεγαλύτερο ποσοστό της σχετικής κατανομής (20%), τα Φρούτα και λαχανικά (16%), ενώ την τρίτη θέση καταλαμβάνουν τα Γαλακτοκομικά και τα Ποτά (από 14%).
- Σχετικά με την **αξία παραγωγής**, το σημαντικότερο μερίδιο της σχετικής κατανομής κατέχουν τα Γαλακτοκομικά (17%), η Αρτοποιία και τα αλευρώδη (16%), ενώ ακολουθούν τα Ποτά και τα Φρούτα και λαχανικά (από 14%).
- Στον **αριθμό των επιχειρήσεων** του κλάδου, το μεγαλύτερο μερίδιο έχει η Αρτοποιία και τα αλευρώδη (59%), ενώ ακολουθούν τα Έλαια και λίπη (11%), τα Άλλα είδη διατροφής και τα Ποτά (από 7%).
- Όσον αφορά τον **κύκλο εργασιών**, το υψηλότερο μερίδιο κατέχουν η Αρτοποιία και αλευρώδη (16%), τα Γαλακτοκομικά προϊόντα (15%), τα Φρούτα και λαχανικά (14%), τα Ποτά (13%) και το Κρέας (από 12%).
- Ως προς τον **αριθμό των εργαζομένων**,⁴ η Αρτοποιία και τα αλευρώδη (42%) έρχονται πρώτα στη σχετική κατάταξη, δεύτερα τα Φρούτα και λαχανικά (13%) και ακολουθούν τα Άλλα είδη διατροφής και τα Γαλακτοκομικά προϊόντα (από 10%).

³ Στην κατανομή συμπεριλαμβάνονται και τα Ποτά, μαζί με τους υποκλάδους των Τροφίμων. Για τους υποκλάδους των τροφίμων υπήρχαν διαθέσιμα στοιχεία μέχρι και το 2018.

⁴ Στον αριθμό εργαζομένων τα στοιχεία για την Ελλάδα (2018) προέρχονται από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού της ΕΛΣΤΑ.Τ.

Διάγραμμα 1.3: ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΥΠΟΚΛΑΔΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ, ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

*Τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα διαρθρωτικά στοιχεία για τους υποκλάδους των τροφίμων της έρευνας Structural Business Statistics της Eurostat αφορούν το 2018.

Πηγή: Eurostat, Structural Business Statistics; ΕΕΔ-ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία στοιχείων: ΙΟΒΕ τρόφιμα και ποτά = 100%

Σε όρους ετήσιων μεταβολών στα βασικά μεγέθη των **υποκλάδων τροφίμων και στα ποτά** το 2018 σε σχέση με το 2017 (Πίνακας 1.3), καταγράφεται ανοδική τάση ως προς τον αριθμό των επιχειρήσεων εκτός από τρεις κλάδους, τα Έλαια και λίπη(-1,4%), Αρτοποιία και αλευρώδη (-1,7%) και τα Ποτά (-2,0%). Σε όρους κύκλου εργασιών, η μεγαλύτερη αύξηση σημειώνεται στα Φρούτα και λαχανικά (+7,3%) και ακολουθεί το Κρέας (+6,1%) και τα Γαλακτοκομικά προϊόντα (+3,4 %). Όσον αφορά την αξία παραγωγής, ξεχωρίζει η άνοδος για Ζωοτροφές (+28,6%) και για Φρούτα και λαχανικά (+12,4%). Ως προς την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία, καταγράφονται ανοδικές τάσεις, με τα Άλλα είδη διατροφής να σημειώνουν άνοδο της τάξης του +27,3%, αλλά και τις Ζωοτροφές (+113,4%). Τέλος, σε ό,τι αφορά τον αριθμό εργαζομένων, καταγράφονται

ανοδικές τάσεις σε όλους τους υποκλάδους, με υψηλότερη άνοδο στις Ζωοτροφές και στην Αρτοποιία και αλευρώδη (από +19,2%) και στο Κρέας (+12,5%).

Πίνακας 1.3: ΕΤΗΣΙΑ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ ΣΤΟΥΣ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΚΛΑΔΟΥΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ .2018/ 2017

Κλάδος	Αριθμός επιχειρήσεων	Κύκλος εργασιών	Αξία παραγωγής	Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία	Αριθμός εργαζομένων
Τρόφιμα και Ποτά	↓ -1,0%	↑ 2,1%	↑ 4,1%	↑ 4,9%	↑ 12,1%
Τρόφιμα	↓ -0,9%	↑ 2,9%	↑ 5,9%	↑ 4,5%	↑ 12,5%
Κρέας	↑ 1,5%	↑ 6,1%	↑ 5,0%	↓ -27,0%	↑ 12,5%
Ψάρια	↑ 11,1%	↓ -5,5%	↓ -2,5%	↑ 2,9%	↑ 2,2%
Φρούτα και λαχανικά	↑ 0,4%	↑ 7,3%	↑ 12,4%	↑ 0,7%	↑ 6,2%
Φυτικά και ζωικά έλαια και λίπη	↓ -1,4%	↓ -0,9%	↓ -2,1%	↓ -14,5%	↑ 9,5%
Γαλακτοκομικά προϊόντα	↑ 0,4%	↑ 3,4%	↑ 2,1%	↑ 3,7%	↑ 2,7%
Προϊόντα αλευρόμυλων	↑ 3,0%	↑ 0,3%	↑ 2,9%	↓ -3,6%	↑ 9,0%
Αρτοποιία και αλευρώδη	↓ -1,7%	↑ 1,9%	↑ 2,7%	↑ 0,4%	↑ 19,2%
Άλλα είδη διατροφής	↑ 1,0%	↑ 0,9%	↑ 8,0%	↑ 27,3%	↑ 4,3%
Ζωοτροφές	↑ 0,9%	↑ 0,3%	↑ 28,6%	↑ 113,4%	↑ 19,2%
Ποτοποιία	↓ -2,0%	↓ -3,3%	↓ -7,1%	↑ 7,5%	↑ 6,6%

Πηγή: Eurostat, Structural Business Statistics; ΕΕΔ-ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Αναφορικά με τις ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές στον **Δείκτη Όγκου Παραγωγής**, στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 1.4) παρουσιάζονται οι σχετικές τάσεις για το 2020⁵ στο σύνολο της Μεταποίησης και το σύνολο του κλάδου των Τροφίμων, σε ΕΕ27, Ευρωζώνη και Ελλάδα. Συγκεκριμένα, το 2020, ο Δείκτης Όγκου Παραγωγής των Τροφίμων καταγράφει αρνητική μεταβολή (-2,5%), ενώ στο σύνολο της Μεταποίησης, φθάνει το -1,6%. Στην ΕΕ27 και την Ευρωζώνη, το 2020, η τάση του Δείκτη Όγκου Παραγωγής των Τροφίμων είναι επίσης αρνητική (-2,2% και -2,5% αντίστοιχα).

Σε επίπεδο υποκλάδων, το 2020 ο Δείκτης Όγκου Παραγωγής⁶ κινείται καθοδικά στην Ελλάδα στους περισσότερους υποκλάδους των Τροφίμων. Εξάιρεση αποτελούν οι κλάδοι των Φρούτων και λαχανικών και των Γαλακτοκομικών προϊόντων οι οποίοι καταγράφουν άνοδο της τάξης του 1,2% και του 4,0% αντίστοιχα. Αύξηση σημειώνεται στα Προϊόντα αλευρόμυλων (+2,1%), ενώ τη μεγαλύτερη άνοδο καταγράφουν οι Ζωοτροφές (9,7%). Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το 2020 καταγράφεται ενίσχυση του συγκεκριμένου δείκτη σε κάποιους υποκλάδους των Τροφίμων, όπως στα Ψάρια (+1,3% σε ΕΕ και +0,5% σε Ευρωζώνη αντίστοιχα), στα

⁵ Τα συγκεκριμένα στοιχεία έχουν ληφθεί από τα Short Term Business Statistics – Eurostat και φθάνουν μέχρι το 2019

⁶ Σε short term business statistics – Eurostat, υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία και για το 2019 σε επίπεδο υποκλάδων

Γαλακτοκομικά προϊόντα (από +0,9% σε ΕΕ και Ευρωζώνη) και στις Ζωοτροφές (από +1,8% σε ΕΕ και Ευρωζώνη).

Πίνακας 1.4: ΕΤΗΣΙΑ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΤΟ ΔΕΙΚΤΗ ΟΓΚΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΚΛΑΔΟΥΣ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ. 2020/2019

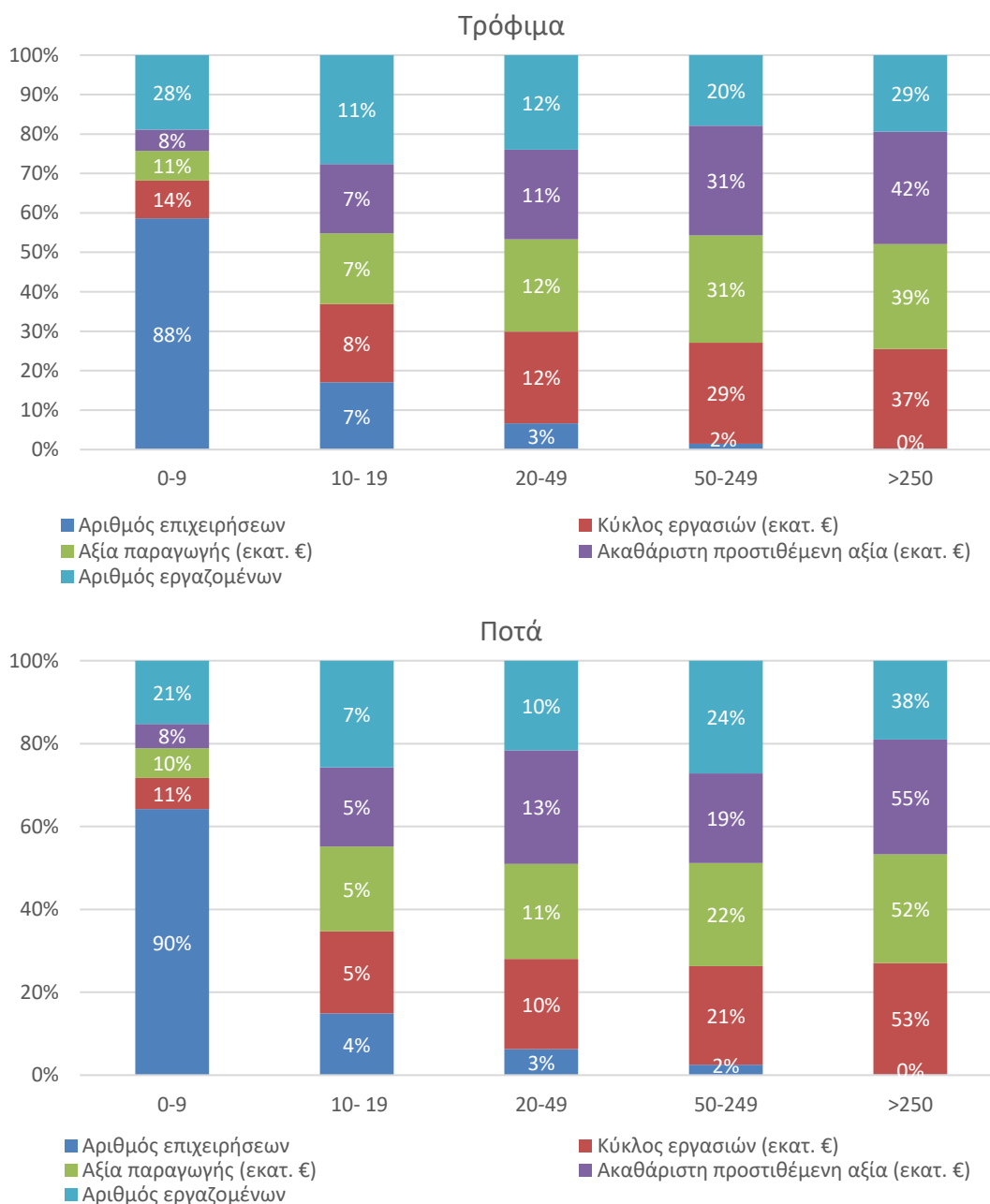
Κλάδος	ΕΕ-27	Ευρωζώνη - 19	Ελλάδα
Μεταποίηση	↓ -8,5	↓ -9,2	↓ -1,6
Τρόφιμα	↓ -2,2	↓ -2,5	↓ -2,5
Κρέας	↓ -3,2	↓ -3,2	↓ -7,5
Ψάρια	↑ 1,3	↑ 0,5	↓ -7,1
Φρούτα και λαχανικά	↓ -3,2	↓ -3,3	↑ 1,2
Φυτικά και ζωικά έλαια και λίπη	↓ -3,3	↓ -3,2	↓ -3,3
Γαλακτοκομικά προϊόντα	↑ 0,9	↑ 0,9	↑ 4,0
Προϊόντα αλευρόμυλων	↓ -1,3	↓ -1,4	↑ 2,1
Αρτοποιία και αλευρώδη	↓ -5,3	↓ -5,2	↓ -9,9
Άλλα είδη διατροφής	↓ -3,0	↓ -3,0	↓ -2,4
Ζωοτροφές	↑ 1,8	↑ 1,8	↑ 9,7
Ποτοποιία	↓ -8,7	↓ -9,3	↓ -12,0

Πηγή: Eurostat, Short term Business Statistics, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

1.3 ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Στα διαγράμματα που ακολουθούν παρουσιάζονται τα βασικά διαρθρωτικά στοιχεία, με βάση το μέγεθος των επιχειρήσεων του κλάδου, στο σύνολο του κλάδου των Τροφίμων και των Ποτών (Διάγραμμα 1.4).

Διάγραμμα 1.4: ΒΑΣΙΚΑ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΠΟΤΑ, ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Πηγή: Eurostat, Structural Business Statistics, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα ποσοστά της κατανομής τους με βάση το μέγεθος των επιχειρήσεων σε όρους αριθμού επιχειρήσεων, κύκλου εργασιών, αξίας παραγωγής και ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας, αριθμού εργαζομένων, αλλά και οι ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές τους (Πίνακας 1.5).⁷

Όπως φαίνεται από τις σχετικές κατανομές, τα υψηλότερα ποσοστά σε όρους αριθμού επιχειρήσεων, τόσο στα Τρόφιμα όσο και στα Ποτά σε ποσοστό περίπου 90%, καταγράφονται στις πολύ μικρές επιχειρήσεις, δηλαδή σε εκείνες που ο αριθμός των εργαζομένων τους δεν ξεπερνά τα 9 άτομα.

Σε όρους κύκλου εργασιών από την άλλη πλευρά, τα υψηλότερα ποσοστά τόσο στα Τρόφιμα (37%) όσο και στα Ποτά (53%), καταγράφονται στις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις, δηλαδή σε εκείνες τις οποίες ο αριθμός των εργαζομένων τους ξεπερνά τα 250 άτομα. Στα Τρόφιμα, σημαντικό μερίδιο στον κύκλο εργασιών συγκεντρώνουν και οι πολύ μικρές επιχειρήσεις (14%), γεγονός που ερμηνεύεται από τη μεγάλη συγκέντρωση και τον υψηλό αριθμό των πολύ μικρών επιχειρήσεων (έως 9 άτομα), οι οποίες ξεπερνούν τις 13.000. Στα Ποτά, ωστόσο, το αντίστοιχο ποσοστό για τον κύκλο εργασιών είναι μόλις 11% λόγω του σχετικά μικρού αριθμού πολύ μικρών επιχειρήσεων, καθώς αυτές βρίσκονται 1.858 επιχειρήσεις.

Ως προς την αξία παραγωγής και την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία στα Τρόφιμα το υψηλότερο μερίδιο εντοπίζεται, όπως άλλωστε είναι αναμενόμενο, στις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις (39% και 42% αντίστοιχα), ενώ ακολουθούν οι μεγάλες επιχειρήσεις (από 31% αντίστοιχα), δηλαδή οι επιχειρήσεις με αριθμό εργαζομένων από 50 έως 249 άτομα. Στα Ποτά, οι πολύ μεγάλες επιχειρήσεις συγκεντρώνουν από 52% και 55% σε όρους αξίας παραγωγής και ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας αντίστοιχα.

Στον αριθμό των εργαζομένων, στα Τρόφιμα το μεγαλύτερο ποσοστό κατανέμεται στις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις (29%), ενώ ακολουθούν οι πολύ μικρές επιχειρήσεις και οι μεγάλες από 20%. Στα Ποτά, μεγάλο ποσοστό των εργαζόμενων του κλάδου (38%) απασχολούνται στις πολύ μεγάλες, ενώ ένα 24% στις μεγάλες επιχειρήσεις.

⁷Τα πιο πρόσφατα διαρθρωτικά στοιχεία που παρουσιάζονται ανά μέγεθος επιχείρησης στη συγκεκριμένη υποενότητα αφορούν το 2018 και έχουν ληφθεί από τα Structural Business Statistics- Eurostat,

Πίνακας 1.5: ΒΑΣΙΚΑ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΠΟΤΑ, ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

ΤΡΟΦΙΜΑ						
ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΑ ΜΕΓΕΘΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ 2018						
	Σύνολο	0-9	10- 19	20-49	50-249	>250
Αριθμός επιχειρήσεων	15.164	13.355	993	507	248	61
Κύκλος εργασιών (εκατ. €)	13.731	1.979	1.046	1.601	3.959	5.146
Αξία παραγωγής (εκατ. €)	11.812	1.322	817	1.387	3.622	4.664
Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	2.916	236	196	334	915	1.235
Αριθμός εργαζομένων	124.921	35.512	13.262	15.028	25.136	35.983
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ 2018						
Αριθμός επιχειρήσεων	100,0%	88%	7%	3%	2%	0%
Κύκλος εργασιών (εκατ. €)	100,0%	14%	8%	12%	29%	37%
Αξία παραγωγής (εκατ. €)	100,0%	11%	7%	12%	31%	39%
Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	100,0%	8%	7%	11%	31%	42%
Αριθμός εργαζομένων	100,0%	28%	11%	12%	20%	29%
ΤΡΟΦΙΜΑ % ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2018/ 2017						
Αριθμός επιχειρήσεων	↓ -0,9%	↓ -2,1%	↑ 9,7%	↑ 9,0%	↑ 2,5%	↑ 10,9%
Κύκλος εργασιών (εκατ. €)	↑ 2,9%	↓ -4,1%	↑ 3,3%	↓ -4,8%	↓ -2,6%	↑ 13,9%
Αξία παραγωγής (εκατ. €)	↑ 5,9%	↓ -5,4%	↑ 2,8%	↓ -4,5%	↑ 2,7%	↑ 17,1%
Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	↑ 4,5%	↓ -8,5%	↑ 2,1%	↓ -7,0%	↑ 5,9%	↑ 10,6%
Αριθμός εργαζομένων	↑ 12,5%	↑ 6,4%	↑ 9,5%	↑ 8,0%	↓ -2,0%	↑ 38,4%
ΠΟΤΑ						
ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΑ ΜΕΓΕΘΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ 2018						
	Σύνολο	0-9	10- 19	20-49	50-249	>250
Αριθμός επιχειρήσεων	1.101	995	44	33	24	5
Κύκλος εργασιών (εκατ. €)	1.858	197	99	193	388	981
Αξία παραγωγής (εκατ. €)	1.699	170	93	185	370	880
Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	482	40	25	63	91	263
Αριθμός εργαζομένων	9.208	1.974	637	950	2.192	3.455
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ 2018						
Αριθμός επιχειρήσεων	100,0%	90%	4%	3%	2%	0%
Κύκλος εργασιών (εκατ. €)	100,0%	11%	5%	10%	21%	53%
Αξία παραγωγής (εκατ. €)	100,0%	10%	5%	11%	22%	52%
Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	100,0%	8%	5%	13%	19%	55%
Αριθμός εργαζομένων	100,0%	21%	7%	10%	24%	38%
ΠΟΤΑ % ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2018/ 2017						
Αριθμός επιχειρήσεων	↓ -2,0%	↓ -2,5%	↑ 2,3%	↑ 6,5%	↑ 0,0%	↑ 25,0%
Κύκλος εργασιών (εκατ. €)	↓ -3,3%	↑ 2,9%	↓ -18,9%	↓ -5,5%	↓ -3,6%	↓ -1,9%
Αξία παραγωγής (εκατ. €)	↓ -7,1%	↑ 1,8%	↓ -20,9%	↓ -4,6%	↓ -2,7%	↓ -9,1%
Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (εκατ. €)	↑ 7,5%	↑ 7,0%	↓ -34,3%	↑ 2,9%	↓ -6,7%	↑ 22,6%
Αριθμός εργαζομένων	↑ 6,6%	↑ 6,7%	↑ 6,2%	↓ -3,5%	↓ -9,5%	↑ 24,3%

Πηγή: Eurostat, Structural Business Statistics, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

1.4 ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ, ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟ ΤΟΜΕΑ⁸

Ο αγροδιατροφικός τομέας αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους βραχίονες ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας. Συγκεκριμένα, ο πρωτογενής τομέας και ο παραγωγικός τομέας της αγροδιατροφής έχουν στρατηγική σημασία για μια χώρα καθώς, πέρα από την οικονομική δραστηριότητά τους, συμβάλλουν στην επισιτιστική ασφάλεια του πληθυσμού, ενισχύουν την περιφερειακή ανάπτυξη και έχουν σημαντικό ρόλο για τη διατήρηση της ποιότητας του φυσικού περιβάλλοντος. Σε πολλές περιοχές αποτελούν την κύρια οικονομική δραστηριότητα για μεγάλο τμήμα του πληθυσμού. Τέλος, η διατροφική παράδοση αποτελεί βασικό συστατικό της πολιτιστικής ταυτότητας και κληρονομιάς μιας περιοχής, με σημαντικές προεκτάσεις για τη δυνατότητα προώθησης τοπικών προϊόντων στις διεθνείς αγορές.

Προκλήσεις και προοπτικές

Η Ελλάδα διαθέτει σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα στον τομέα της αγροδιατροφής, τα οποία στηρίζονται στην ποικιλομορφία της χώρας και την συνεπακόλουθη ποικιλία γεωργικών ειδών, τις ευνοϊκές συνθήκες του φυσικού περιβάλλοντος στις πεδινές περιοχές της χώρας, στην ποιότητα και τη θρεπτική αξία ενός σχετικά ευρέως φάσματος αγροτικών προϊόντων (ελιές, σταφύλι, όσπρια, εσπεριδοειδή και άλλα) και σε διατροφικές παραδόσεις που αναγνωρίζονται διεθνώς. Αυτά τα πλεονεκτήματα δεν έχουν αξιοποιηθεί επαρκώς λόγω σημαντικών και χρόνιων **διαρθρωτικών αδυναμιών** όπως:

- οι μικρές και κατακερματισμένες γεωργικές εκμεταλλεύσεις,
- η χαμηλή παραγωγικότητα,
- η αναποτελεσματική οργάνωση,
- η χαμηλή ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών και εξοπλισμού,
- η ανεπαρκής επαγγελματική εκπαίδευση,
- το χαμηλό επίπεδο E&A,
- η μεγάλη εξάρτηση από επιδοτήσεις και
- η ελλιπής προώθηση και branding των ελληνικών προϊόντων αγροδιατροφής

⁸ Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία, Τελική Έκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη, Νοέμβριος 2020

Σημαντικό ρόλο για τις **προοπτικές** του τομέα αγροδιατροφής θα έχει η εφαρμογή συγκεκριμένων στρατηγικών στη χώρα μας, θέτοντας νέες προκλήσεις τα επόμενα χρόνια:

✓ Η **Στρατηγική «από το Αγρόκτημα στο Πιάτο»** αποτελεί τμήμα της Πράσινης Συμφωνίας και αποσκοπεί στη μετάβαση σε βιώσιμα συστήματα τροφίμων. Κεντρικός προωθητικός παράγοντας για την υλοποίηση της είναι η έρευνα και η καινοτομία.

✓ Η **Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα** με ορίζοντα το 2030 θα λειτουργήσει παράλληλα με τη Στρατηγική από το «Αγρόκτημα στο Πιάτο» και την Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ). Επιχειρεί την αναστροφή της απώλειας της βιοποικιλότητας και καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο η Ευρώπη μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη αυτού του στόχου, μέσα από δράσεις και δεσμεύσεις για την προστασία και την αποκατάσταση της φύσης στην ΕΕ.

Προτάσεις πολιτικής

Η αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που έχει ο αγροδιατροφικός τομέας στην Ελλάδα μπορεί να ενισχυθεί σημαντικά με την εφαρμογή δράσεων στις εξής κατευθύνσεις:

- **Μεγέθυνση των εκμεταλλεύσεων.** Ενισχυμένα οικονομικά κίνητρα για συμμετοχή σε συνεργατικά σχήματα (επιχειρηματικές ομάδες παραγωγών και συνεταιρισμοί) και αυξημένη καθετοποίηση της αγροτικής παραγωγής (ανάπτυξη μεταποιητικής δραστηριότητας από αγροτικούς συνεταιρισμούς και ενίσχυση των προγραμμάτων συμβολαιακής γεωργίας). Αναγκαίες είναι νομοθετικές ρυθμίσεις που αυξάνουν την αυτονομία, την εσωτερική οργάνωση και την επιχειρηματική κατεύθυνση των συνεταιρισμών.
- **Εκσυγχρονισμός των εκμεταλλεύσεων.** Η μεγέθυνση των εκμεταλλεύσεων αποτελεί βασικό βήμα και για τον εκσυγχρονισμό τους. Επιπλέον, σημαντικό ρόλο για τις επενδύσεις σε σύγχρονο εξοπλισμό και καινοτόμες τεχνικές πρέπει να έχουν και οι κεφαλαιακές μεταβιβάσεις προς τον αγροτικό τομέα.
- **Βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού.** Απαιτείται η συστηματική διεξαγωγή προγραμμάτων κατάρτισης που είναι εξειδικευμένες σε σύγχρονες εξελίξεις στον τομέα της αγροδιατροφής. Επιπλέον, χρειάζονται κίνητρα για την προσέλκυση νέων αγροτών, οι οποίοι έχουν υψηλότερη εκπαίδευση και καλύτερη ανταπόκριση στην αξιοποίηση σύγχρονων μεθόδων παραγωγής και επιχειρηματικών στρατηγικών.
- **Ενίσχυση της συνεργασίας με πανεπιστήμια και την ερευνητική κοινότητα.** Μέρος της υψηλής παραγωγικότητας διεθνώς οφείλεται σε εισαγωγή καινοτομιών (η γεωργία ακριβείας και η χρήση ρομποτικής) που έχουν προκύψει μέσα από τη στενή συνεργασία της παραγωγής

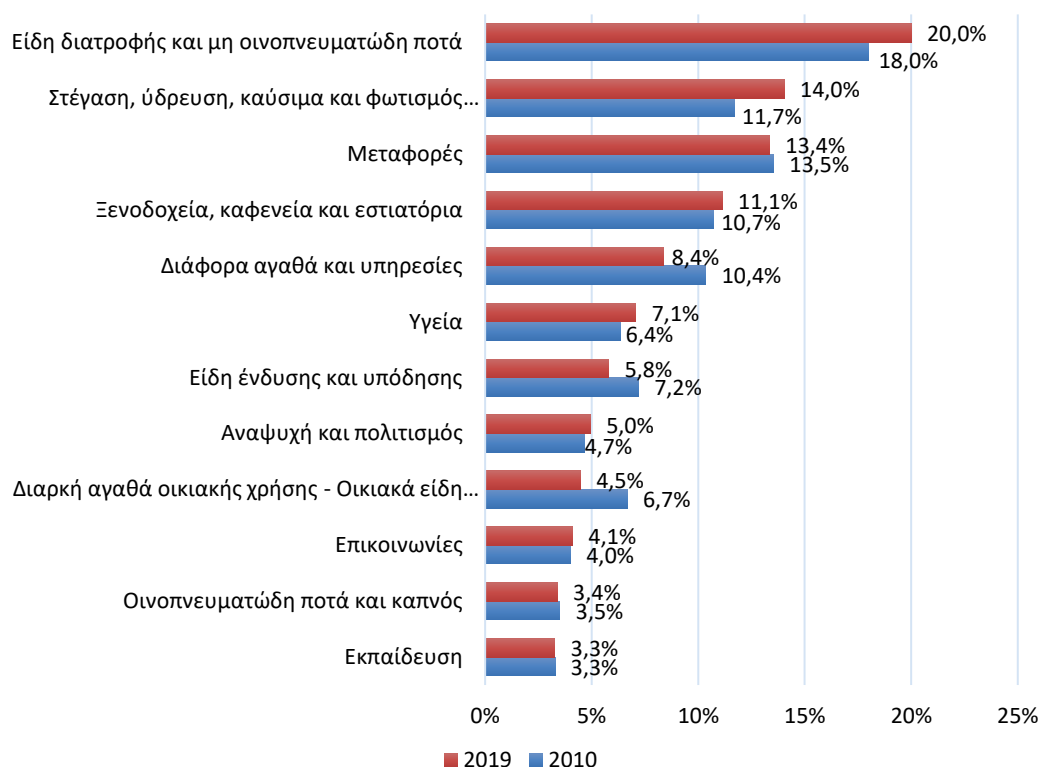
(αγροτικοί συνεταιρισμοί και ιδιωτικές εταιρείες) και της ερευνητικής κοινότητας. Προς αυτή την κατεύθυνση, σημαντικά είναι τα μέτρα που οδηγούν σε ισχυρότερο περιβάλλον νεοφυών επιχειρήσεων (startups) του τομέα αγροδιατροφής, καθώς και η πληρέστερη δυνατή αξιοποίηση του Αγροτικού Συστήματος Γνώσης και Καινοτομίας (ΑΣΓΚ) της ΕΕ. Η μελέτη και η εφαρμογή καλών πρακτικών από άλλες χώρες προς αυτή την κατεύθυνση είναι απαραίτητο συστατικό της εγχώριας στρατηγικής για την αγροδιατροφή.

- Αύξηση της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων αγροδιατροφής.** Μείωση του κόστους και αύξηση της παραγωγικότητας μπορεί να επιτευχθεί με ορθή διαχείριση της φυτοπροστασίας, επιλογή πιστοποιημένων σπόρων υψηλών προδιαγραφών, ορθολογική αγορά γεωργικού εξοπλισμού και λιπασμάτων, αποτελεσματική άρδευση και τεχνικές όπως η συγκαλλιέργεια. Επιπλέον, προωθητικές δράσεις και στρατηγική marketing σε επίπεδο περιοχών και προϊόντων συνεισφέρουν στην κατεύθυνση προώθησης της τυποποίησης των προϊόντων και την περαιτέρω ανάπτυξη εγχώριων εμπορικών σημάτων (branding). Η συγκέντρωση πωλήσεων κάτω από κοινά εμπορικά σήματα και ενός εθνικού brand, οδηγεί σε αποτελεσματικότερη προώθηση των προϊόντων, συγκέντρωση παραγωγής, προσέλκυση χρηματοδότησης και μείωση του κόστους παραγωγής και διάθεσης. Θετικό αντίκτυπο έχουν η στενότερη σύνδεση της αγροδιατροφής με άλλους κλάδους της οικονομίας, (τουρισμό, πολιτισμό, μεταποίηση άλλων προϊόντων), κάτω από κοινές προωθητικές στρατηγικές. Σε αυτή την κατεύθυνση κινείται επίσης η στήριξη για διοργάνωση και συμμετοχή σε κλαδικές εμπορικές εκθέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
- Καλύτερη διασύνδεση του αγροδιατροφικού τομέα με τον τουρισμό** με αμφίπλευρα οφέλη. Η παρουσία διακριτών ελληνικών προϊόντων διατροφής, κατά προτεραιότητα επώνυμων και αναγνωρίσιμων, μπορεί να αυξήσει σημαντικά τις πωλήσεις όχι μόνο σε ξενοδοχειακές μονάδες και στην κρουαζιέρα αλλά και στην συνέχεια, όταν οι επισκέπτες επιστρέφουν στη χώρα τους και καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου μέσω τοπικών πωλήσεων. Σημαντικές είναι δράσεις που θα ενισχύουν τις οικονομίες κλίμακας των παραγωγών και τη διασύνδεσή τους με διεθνή δίκτυα και με ψηφιακές και άλλες σύγχρονες μεθόδους πωλήσεων.

2 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΤΕΛΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ

Τα στοιχεία του παρόντος κεφαλαίου έχουν ληφθεί από τις Έρευνες Οικογενειακού Προϋπολογισμού (ΕΟΠ) της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής.⁹ Η ποσοστιαία κατανομή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών στις δώδεκα (12) βασικές κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών (κατά COICOP - HBS 2013, ταξινόμηση που χρησιμοποιείται στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Στατιστικού Συστήματος) για τα έτη 2019 και 2010 παρουσίασε ήπιες μεταβολές. Η μεγαλύτερη αύξηση σημειώθηκε στα Είδη διατροφής (από 18,0% το 2010 στο 20,0% το 2019), στη Στέγαση (από 11,7% το 2010 στο 14,0% το 2019) και στην Υγεία (από 6,4% το 2010 στο 7,1% το 2019). Αντίθετα, τη μεγαλύτερη μείωση σημείωσαν τα Διαρκή αγαθά οικιακής χρήσης (από 6,7% το 2010 στο 4,5% το 2019), οι Μεταφορές (από 14% το 2010 στο 13% το 2018), και τα Είδη ένδυσης και υπόδησης (από 7,2% το 2010 στο 5,8% το 2019) (Διάγραμμα 2.1).

Διάγραμμα 2.1: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΑΠΑΝΗΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΑΝΑ ΣΚΟΠΟ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ. 2010-2019

Πηγή: ΕΟΠ, ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

⁹ Οι Έρευνες Οικογενειακών Προϋπολογισμών (ΕΟΠ), οι οποίες διεξάγονται σε ετήσια βάση από την ΕΛΣΤΑΤ, παρέχουν πληροφόρηση για τη σύνθεση των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών, ανάλογα με διάφορα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά του κάθε νοικοκυριού

Η συνολική μηνιαία κατά κεφαλήν κατανάλωση στην Ελλάδα είναι ίση με €1.478 το 2019 μειωμένη κατά 24% σε σύγκριση με το 2010 (€1.956, Πίνακας 2.1).¹⁰ Τα είδη διατροφής και μη οινοπνευματώδη ποτά διαμορφώθηκαν στα €295,6 τον μήνα το 2019 σε σχέση με τα €291,3 το 2018. Τα Οινοπνευματώδη ποτά και ο καπνός διαμορφώθηκαν στα €50,1 το 2019 από €53,2 το 2018. Την υψηλότερη αύξηση μεταξύ των βασικών κατηγοριών αγαθών παρουσίασε η δαπάνη για Αναψυχή και πολιτισμό (+8 %) και ακολουθούν οι δαπάνες για Υγεία, Ξενοδοχεία, καφενεΐα και εστιατόρια και για Διαρκή αγαθά οικιακής χρήσης -οικιακά είδη άμεσης κατανάλωσης και οικιακές υπηρεσίες (από +5%).

Πίνακας 2.1: ΜΗΝΙΑΙΑ ΜΕΣΗ ΔΑΠΑΝΗ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΑΝΑ ΣΚΟΠΟ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ

ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΓΑΘΩΝ	2010	2018	2019	2019/2018	2019/2010
ΕΙΔΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΜΗ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΗ ΠΟΤΑ	351,7	291,3	295,6	1%	-16%
ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΗ ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ	68,7	53,2	50,1	-6%	-27%
ΕΙΔΗ ΕΝΔΥΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΗΣΗΣ	140,8	83,2	85,8	3%	-39%
ΣΤΕΓΑΣΗ, ΥΔΡΕΥΣΗ, ΚΑΥΣΙΜΑ ΚΑΙ ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΚΥΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑΣ Ή ΕΞΟΧΙΚΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	228,8	203,1	207,6	2%	-9%
ΔΙΑΡΚΗ ΑΓΑΘΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ - ΟΙΚΙΑΚΑ ΕΙΔΗ ΑΜΕΣΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΑΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	130,5	62,8	66,2	5%	-49%
ΥΓΕΙΑ	124,4	108,0	104,6	-3%	-16%
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	264,9	187,4	197,4	5%	-25%
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	78,5	59,3	60,8	2%	-23%
ΑΝΑΨΥΧΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	91,6	67,8	73,2	8%	-20%
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	64,2	46,3	48,5	5%	-25%
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ, ΚΑΦΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ	209,8	156,3	164,5	5%	-22%
ΔΙΑΦΟΡΑ ΑΓΑΘΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	202,6	122,3	124,1	1%	-39%
ΣΥΝΟΛΟ ΑΓΟΡΩΝ	1.956	1.441	1.478	3%	-24%

Πηγή: ΕΟΠ,ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία στοιχείων: ΙΟΒΕ

Η ποσοστιαία συμμετοχή των υποκατηγοριών των ειδών διατροφής παρουσίασε μικρή ή μηδενική μεταβολή μεταξύ των ετών 2018 και 2019 στις περισσότερες υποκατηγορίες. Αύξηση σημείωσαν Αλεύρι, ψωμί, δημητριακά (από 13,3% το 2010 στο 14,9% το 2019) Λαχανικά (από 11,2% το 2010 στο 12,2% το 2019) και Καφές, τσάι, κακάο(από 1,9% το 2010 στο 2,6% το 2019), Κρασί (από 1,4% το 2010 στο 2,2% το 2019), Λοιπά είδη διατροφής (από 1,5% το 2010 στο 2,0% το 2019) και Μπύρα (από 1,1% το 2010 στο 1,3% το 2019). Αντίθετα, μείωση σημείωσαν το Κρέας, τα Γαλακτοκομικά, το Ψάρι και τα Φρούτα αντιστοιχώντας στο 22,2%, 15,3%, 7,0% και 7,1% της μηνιαίας δαπάνης αντίστοιχα για το 2019 (Διάγραμμα 2.2).

¹⁰ Τα στοιχεία είναι σε τρέχουσες τιμές, επομένως η σύγκρισή τους με προηγούμενα έτη δεν είναι απολύτως ακριβής στα απόλυτα μεγέθη (όχι στα ποσοστά της κατανομής τους ανά έτος), καθώς δεν είναι αποπληθωρισμένα

Διάγραμμα 2.2: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΑΠΑΝΗΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΑΝΑ ΣΚΟΠΟ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ. 2010-2019

Πηγή: ΕΟΠ, ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Η **συνολική μηνιαία κατά κεφαλήν κατανάλωση ειδών διατροφής και ποτών** το 2019 αυξήθηκε στα €312 σε σχέση με το 2018, ενώ το 2010 βρισκόταν στα €368, σημειώνοντας πτώση της τάξης του 15% σωρευτικά. Η κύρια δαπάνη των Ελλήνων καταναλωτών στη μηνιαία κατανάλωση τροφίμων και ποτών αφορά πρώτα το Κρέας (€64,4 το 2019), τα Γαλακτοκομικά (€47,7 το 2019) και στη συνέχεια το Αλεύρι, το Ψωμί και τα δημητριακά (€46,5 το 2019). Αξίζει να σημειωθεί ότι την υψηλότερη **ποσοστιαία άνοδο** καταγράφουν οι δαπάνες για Καφέ, τσάι και κακάο (+8%) και για Λαχανικά, Ζάχαρη, μαρμελάδα, μέλι, σιρόπια, σοκολάτα και ζαχαρωτά και Αποστάγματα (από +6%) το 2019 σε σχέση με το 2018, ενώ μικρότερες αυξήσεις σημειώνουν οι δαπάνες για τις υπόλοιπες κατηγορίες. Εξαιρέση αποτελούν οι δαπάνες για Έλαια και λίπη οι οποίες καταγράφουν μείωση της τάξης του 3% καθώς και οι δαπάνες για Κρέας οι οποίες καταγράφουν μείωση της τάξης του 2% και για Λοιπά είδη διατροφής οι οποίες καταγράφουν μείωση 1% εκατέρωθεν (Πίνακας 2.2).

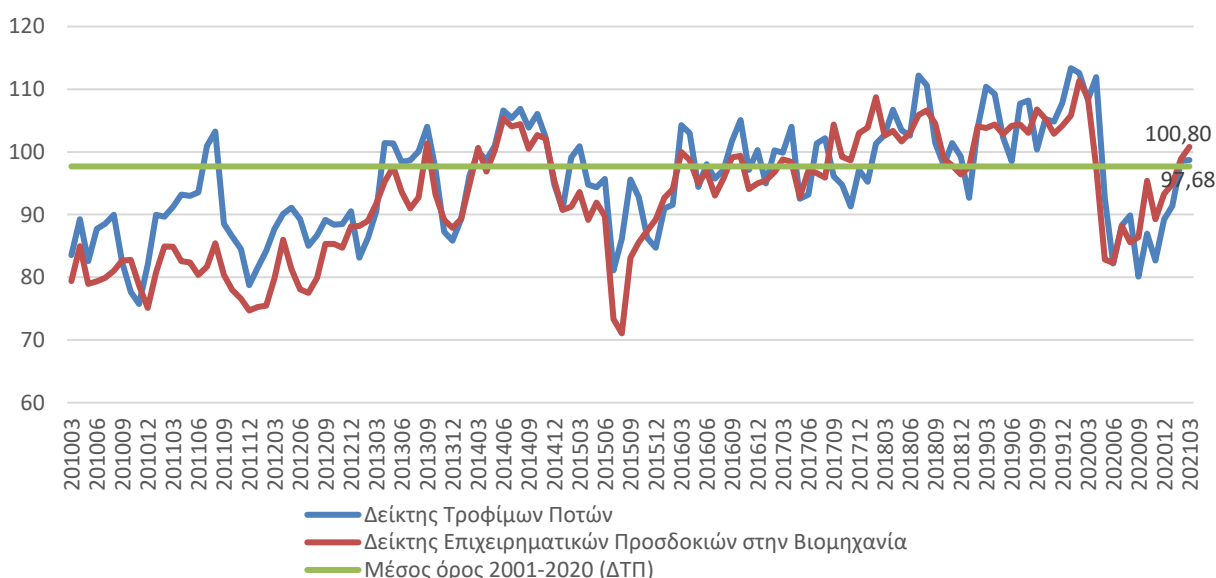
Πίνακας 2.2: ΜΗΝΙΑΙΑ ΜΕΣΗ ΔΑΠΑΝΗ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΑΝΑ ΣΚΟΠΟ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΣΤΑ ΕΙΔΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ

ΕΙΔΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΠΟΤΑ	2010	2018	2019	2019/2018	2019/2010
Αλεύρι, ψωμί, δημητριακά	49,1	45,9	46,5	1%	-5%
Κρέας	81,8	65,4	64,4	-2%	-21%
Ψάρια	27,8	20,9	21,9	5%	-21%
Γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά	59,9	47,3	47,7	1%	-20%
Έλαια και λίπη	19,6	17,0	16,4	-3%	-16%
Φρούτα	26,9	21,8	22,1	1%	-18%
Λαχανικά	41,3	36,2	38,2	6%	-8%
Ζάχαρη, μαρμελάδα, μέλι, σιρόπια, σοκολάτα και ζαχαρωτά	19,0	15,0	15,9	6%	-16%
Λοιπά είδη διατροφής	5,5	6,2	6,2	-1%	12%
Καφές, τσάι και κακάο	7,1	7,4	8,0	8%	12%
Μεταλλικά νερά, αναψυκτικά, χυμοί φρούτων και λαχανικών	13,7	8,2	8,3	1%	-39%
Αποστάγματα	7,4	5,8	6,1	6%	-17%
Κρασί	5,0	6,8	6,8	0%	36%
Μπύρα	3,9	3,9	3,9	0%	-1%
Σύνολο ειδών διατροφής και ποτών	368,0	307,8	312,4	1%	-15%
ΣΥΝΟΛΟ ΑΓΟΡΩΝ	1.956	1.441	1.478	3%	-24%

Πηγή: ΕΟΠ, ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE * Τρέχουσες τιμές, € ανά νοικοκυριό

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών¹¹ στη Βιομηχανία ενισχύθηκε τον Μάρτιο 2021 στις 100,8 μονάδες (από 98,9 τον Φεβρουάριο), επίπεδο ωστόσο σαφώς χαμηλότερο από το αντίστοιχο περυσινό (108,7 μονάδες). Σε ό,τι αφορά τον Δείκτη για Τρόφιμα-Ποτά-Καπνό (ΔΤΠΚ) ήταν ελαφρώς ενισχυμένος τον Μάρτιο στις 98,7 μονάδες (από 98,6 τον Φεβρουάριο), αλλά χαμηλότερος σε σχέση με τον Μάρτιο 2020 (108,3 μονάδες).

Διάγραμμα 2.3: ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΔΟΚΙΩΝ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ-ΠΟΤΩΝ (2000-2010=100)

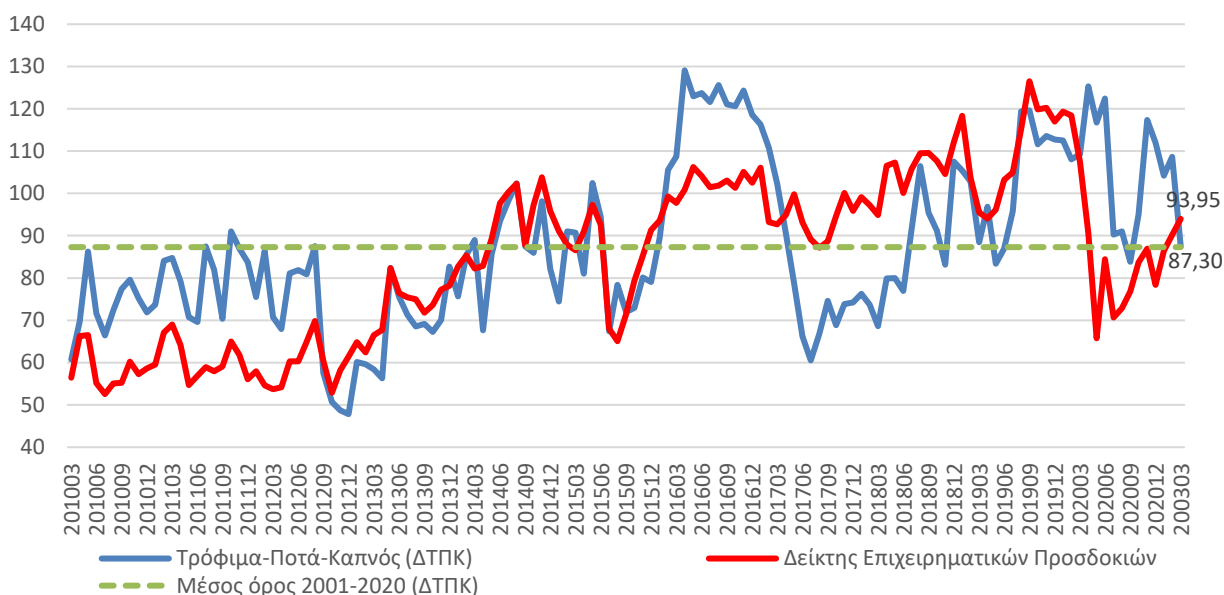

Πηγή: IOBE, DG Ecfm, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

¹¹ Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις παραγωγής, τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων και τις εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση.

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο ενισχύεται τον Μάρτιο 2021 στις 94,0 μονάδες (από 90,2 μονάδες τον προηγούμενο μήνα). Η ενίσχυση είναι αποτέλεσμα της έντονα ανοδικής τάσης σε κάποιους κλάδους, κυρίως στα είδη Οικιακού εξοπλισμού και στα Πολυκαταστήματα, τα οποία λειτούργησαν αποκλειστικά μέσω ηλεκτρονικών πωλήσεων, καθ' όλη τη διάρκεια της εκπτώτικης περιόδου. Αντίθετα, οι προσδοκίες ήταν πτωτικές στα Τρόφιμα-Ποτά-Καπνός που όμως είχαν ήδη από το προηγούμενο lockdown έντονα ανοδική πορεία. Πιο αναλυτικά, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός υποχώρησε έντονα τον Μάρτιο και διαμορφώθηκε στις 87,4 (από 108,7) μονάδες, πολύ χαμηλότερα σε σχέση με τα περυσινά επίπεδα (109,3 μονάδες).

Διάγραμμα 2.4: ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΔΟΚΙΩΝ ΣΤΟ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΣΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ-ΠΟΤΑ-ΚΑΠΝΟΣ(ΔΤΠΚ) (2000-2010=100)

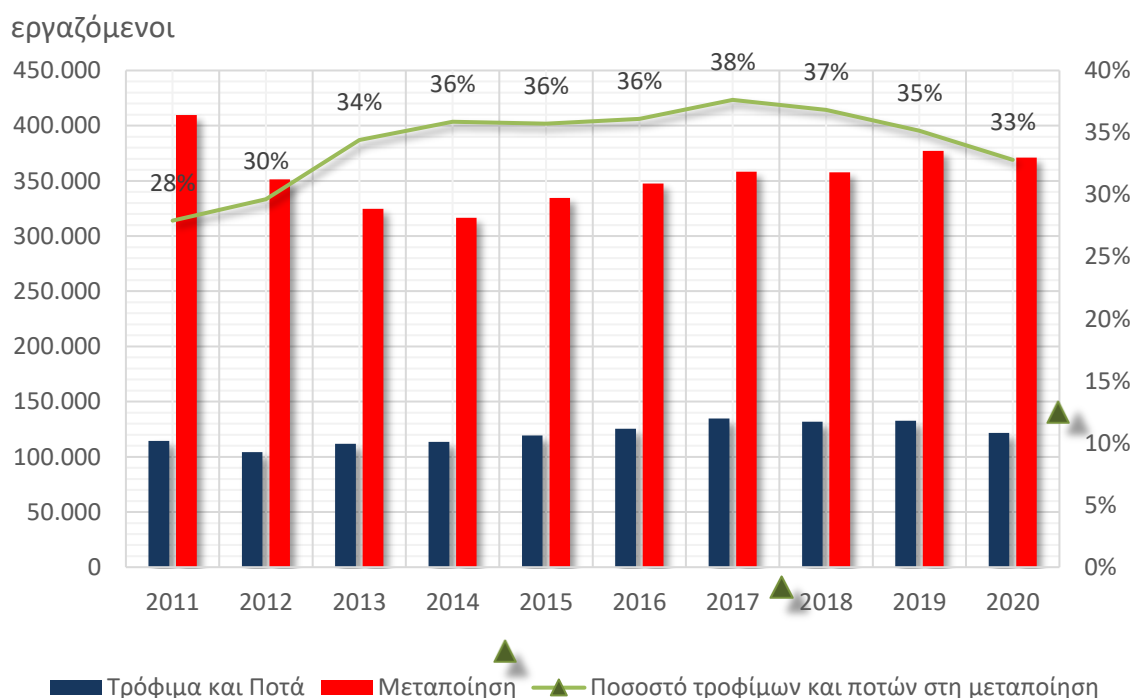

Πηγή: IOBE, DG Ecfm, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

3 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ

Η βιομηχανία Τροφίμων και ποτών αποτελεί το μεγαλύτερο εργοδότη της ελληνικής μεταποίησης. Από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ, προκύπτει ότι το μερίδιό της στο σύνολο των εργαζομένων της μεταποίησης παραμένει σε υψηλά επίπεδα τα τελευταία χρόνια, χωρίς ωστόσο να σημειώνει άνοδο, κυρίως λόγω της μικρής αύξησης του συνολικού εργατικού δυναμικού στις βιομηχανικές επιχειρήσεις της χώρας. Το 2011, το ποσοστό του εργατικού δυναμικού Τροφίμων και Ποτών στο σύνολο της απασχόλησης στη μεταποίηση βρισκόταν στο 28%, ενώ το 2020 έφθασε στο 33% (Διάγραμμα 3.1).¹²

Διάγραμμα 3.1: ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ

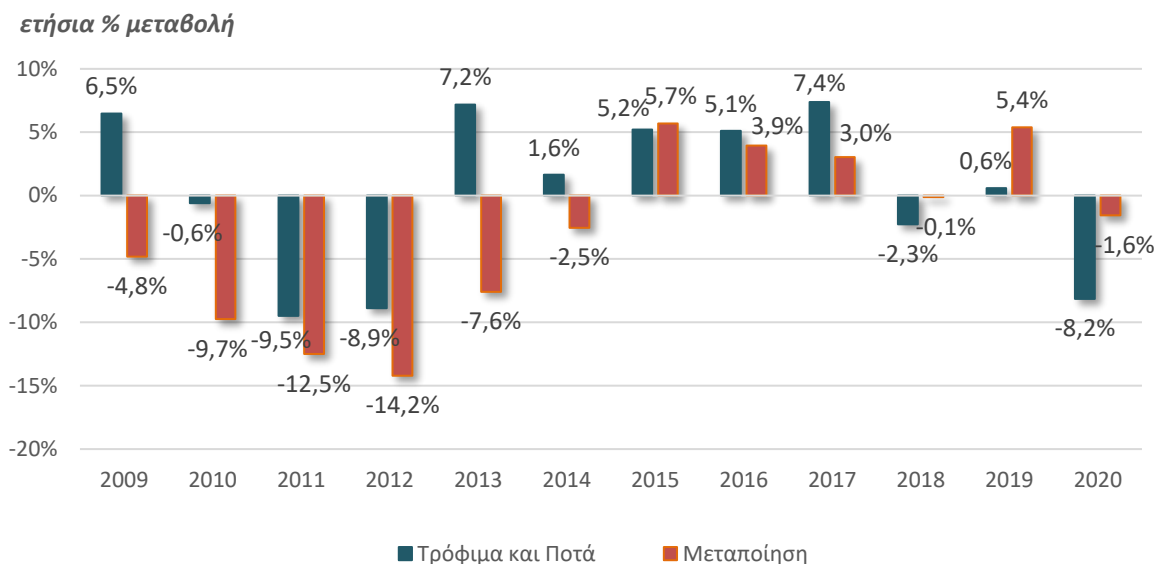

Πηγή: ΕΕΔ – ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία στοιχείων: ΙΟΒΕ

¹² Τα στοιχεία της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού ενδέχεται να παρουσιάζουν αποκλίσεις συγκριτικά με τα διαρθρωτικά της Eurostat για την απασχόληση

Το 2020, οι εργαζόμενοι στη μεταποίηση τροφίμων και ποτών μειωθήκαν κατά 1,6%, ξεπερνώντας τους 121,7 χιλιάδες περίπου. Μεγαλύτερη κατά το ίδιο έτος, ήταν η μείωση στο σύνολο της μεταποίησης, 8,2% (Διάγραμμα 3.2).

Διάγραμμα 3.2: ΕΤΗΣΙΕΣ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Πηγή: ΕΕΔ – ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Από τους **υποκλάδους των τροφίμων και ποτών** το 2020, τρεις μόνο κλάδοι παρουσιάζουν αυξημένο αριθμό εργατικού δυναμικού. Συγκεκριμένα, η υψηλότερη άνοδος σημειώνεται στα Έλαια και λίπη, με εργατικό δυναμικό που αυξήθηκε κατά 51,9% το 2020, ξεπερνώντας τις 6 χιλ. εργαζομένων και στα Προϊόντα αλευρόμυλων (+17,5%). Τα προϊόντα Αρτοποιίας και αλευρώδη, ο υποκλάδος με τους περισσότερους εργαζόμενους (σχεδόν 50 χιλ. το 2020), καταγράφει πτώση της τάξης του 1,7% το 2020 σε σχέση με το 2019. Τα Φρούτα και λαχανικά παρουσιάζουν πτώση της απασχόλησης κατά 9,0% το 2020, με 13,9 χιλ. εργαζόμενους, ενώ αύξηση του εργατικού δυναμικού σημειώνεται και στα Γαλακτοκομικά προϊόντα (2,6%), με τον αριθμό των απασχολούμενων να αγγίζει τους 16,3 χιλ. εργαζομένους. Πτωτική τάση στο εργατικό δυναμικό καταγράφεται και στις Ζωοτροφές (-26,5%). Τέλος, ο αριθμός των εργαζομένων στα Ψάρια διαμορφώθηκε στις 3,8 χιλιάδες και στα Άλλα είδη διατροφής διαμορφώθηκε στις 9,0 χιλιάδες σημειώνοντας μείωση κατά 36% και 26,5% αντίστοιχα (Πίνακας 3.1).

Πίνακας 3.1: ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΟΥΣ ΥΠΟΚΛΑΔΟΥΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΣΤΑ ΠΟΤΑ

Κλάδος	Αριθμός εργαζομένων 2019	Αριθμός εργαζομένων 2020	% μεταβολή 2020/2019	
Τρόφιμα	119.967	111.606	↓	-7,0%
Ζωοτροφές	2.606	1.916	↓	-26,5%
Φρούτα και λαχανικά	15.243	13.878	↓	-9,0%
Προϊόντα αλευρόμυλων	2.884	3.390	↑	17,5%
Γαλακτοκομικά προϊόντα	16.073	16.258	↑	2,6%
Αρτοποιία και αλευρώδη	50.919	50.046	↓	-1,7%
Ποτοποιία	12.566	10.118	↓	-19,5%
Φυτικά και ζωικά έλαια και λίπη	4.052	6.154	↑	51,9%
Κρέας	10.067	7.057	↓	-29,9%
Ψάρια	6.001	3.841	↓	-36,0%
Άλλα είδη διατροφής	12.341	9.066	↓	-26,5%

Πηγή: ΕΕΔ – ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Ως προς το μορφωτικό επίπεδο των εργαζομένων στον κλάδο τροφίμων και ποτών, η πλειονότητα φαίνεται πως είναι απόφοιτοι γυμνασίου και λυκείου, σε ποσοστό όμως το οποίο έχει μειωθεί από 80% του συνόλου το 2011 σε 72% το 2019. Ωστόσο, τα ποσοστά αυτά είναι υψηλότερα έναντι του συνόλου της μεταποίησης (67% το 2019) και σημαντικά υψηλότερα έναντι του συνόλου της οικονομίας (53% το 2017). Στα τρόφιμα και τα ποτά, το 18% των εργαζομένων (2019) είναι απόφοιτοι πανεπιστημίου ή ΤΕΙ και έχουν μεταπτυχιακό. Το ποσοστό μάλιστα εκείνων που διαθέτουν μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης έχει αυξηθεί στο σύνολο των εργαζομένων από 1% το 2011 σε 2% το 2019, καταγράφοντας σημαντική άνοδο πάνω από 50% (Πίνακας 3.2).

Από την κατανομή των απασχολούμενων στις βασικές επαγγελματικές κατηγορίες, οι περισσότεροι εξ αυτών προέρχονται από την κατηγορία των ειδικευμένων τεχνιτών, ποσοστό το οποίο έχει όμως μειωθεί ως προς το σύνολο από 42,2% το 2011 σε 29,7% το 2019. Η δεύτερη μεγαλύτερη επαγγελματική κατηγορία είναι οι χειριστές μηχανημάτων, οι οποίοι αντιστοιχούν σε ποσοστό 21,7% του συνόλου το 2019. Άνοδο έχουν παρουσιάσει οι τεχνικοί και οι υπάλληλοι γραφείου το 2019, ενώ πολύ σημαντική αύξηση καταγράφεται και στους απασχολούμενους στην παροχή υπηρεσιών και στους πωλητές σύγκριση με το 2011. (Πίνακας 3.3).

Πίνακας 3.2: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΑΝΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Επίπεδο εκπαίδευσης τρόφιμα και ποτά	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1. Μέχρι Γυμνάσιο (ISCED11: 0-2)	46%	42%	41%	37%	35%	33%	30%	27%	29%
2. Λύκειο (ISCED11: 3)	34%	35%	39%	40%	41%	43%	43%	42%	43%
3. Μεταδευτεροβάθμια (ISCED11: 4)	7%	7%	7%	7%	9%	7%	9%	11%	10%
4. Πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ (ISCED11: 5-6)	13%	14%	13%	14%	14%	15%	15%	17%	16%
5. Μεταπτυχιακές σπουδές (ISCED11: 7-8)	1%	1%	1%	1%	1%	2%	3%	2%	2%
Σύνολο	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Μεταποίηση	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1. Μέχρι Γυμνάσιο (ISCED11: 0-2)	41%	38%	37%	36%	33%	30%	28%	27%	27%
2. Λύκειο (ISCED11: 3)	33%	35%	36%	37%	37%	38%	40%	40%	40%
3. Μεταδευτεροβάθμια (ISCED11: 4)	9%	9%	9%	9%	10%	9%	10%	10%	10%
4. Πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ (ISCED11: 5-6)	15%	16%	17%	16%	18%	20%	18%	19%	20%
5. Μεταπτυχιακές σπουδές (ISCED11: 7-8)	2%	2%	1%	2%	2%	3%	4%	4%	4%
Σύνολο	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Οικονομία	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1. Μέχρι Γυμνάσιο (ISCED11: 0-2)	31%	29%	27%	27%	25%	23%	23%	22%	21%
2. Λύκειο (ISCED11: 3)	30%	30%	31%	31%	32%	32%	32%	32%	32%
3. Μεταδευτεροβάθμια (ISCED11: 4)	9%	9%	8%	9%	9%	9%	10%	10%	10%
4. Πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ (ISCED11: 5-6)	27%	28%	30%	29%	30%	30%	31%	31%	31%
5. Μεταπτυχιακές σπουδές (ISCED11: 7-8)	3%	4%	4%	4%	4%	5%	5%	6%	6%
Σύνολο	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Πηγή: ΕΕΔ – ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία στοιχείων: ΙΟΒΕ

Πίνακας 3.3: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ

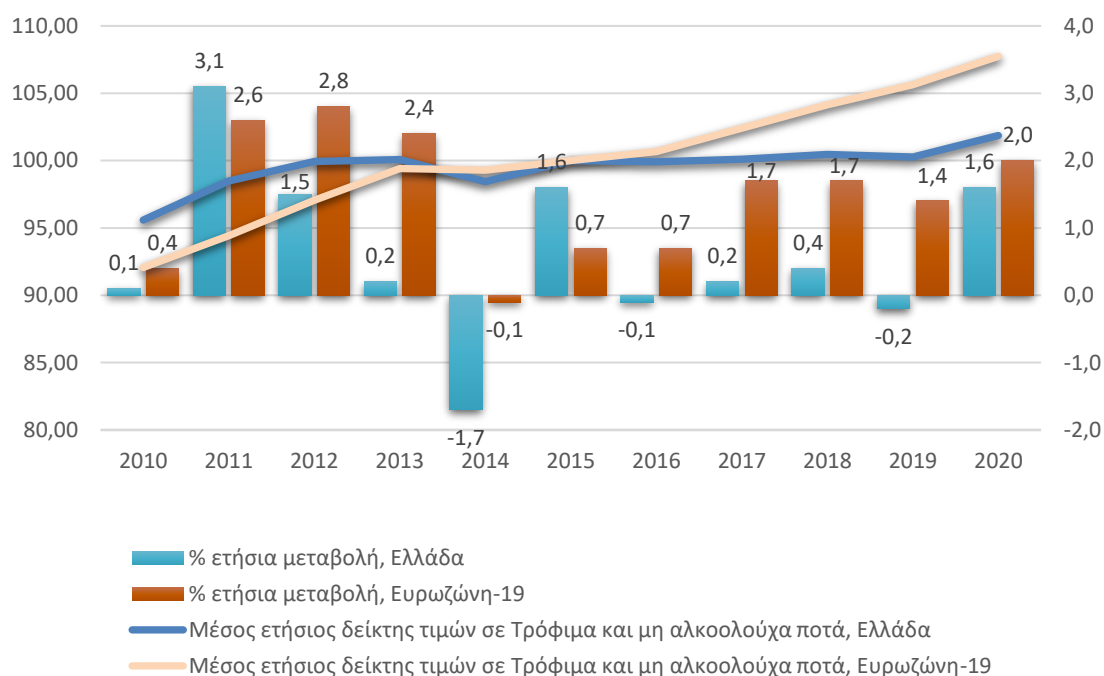
Βιομηχανία τροφίμων και ποτών	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ανώτερα διευθυντικά και διοικητικά στελέχη	4,6%	4,4%	5,4%	3,6%	2,9%	2,2%	3,6%	3,7%	3,2%
Επαγγελματίες	5,1%	5,7%	3,4%	2,9%	2,5%	3,4%	5,1%	5,3%	3,5%
Τεχνικοί	4,3%	3,5%	3,3%	4,9%	3,3%	3,4%	3,7%	3,7%	4,3%
Υπάλληλοι γραφείου	5,1%	3,7%	5,7%	6,1%	6,5%	6,3%	7,3%	6,7%	7,3%
Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές	10,3%	12,6%	14,2%	12,0%	16,8%	16,0%	16,3%	15,1%	16,6%
Ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι και αλιείς	0,3%	0,1%	0,2%	0,1%	0,0%	0,0%	0,7%	0,5%	0,3%
Ειδικευμένοι τεχνίτες	42,2%	41,4%	36,7%	37,3%	35,7%	37,8%	33,2%	31,7%	29,7%
Χειριστές βιομηχανικών εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και εξοπλισμού και συναρμολογητές (μονταδόροι)	21,5%	21,1%	22,4%	23,3%	20,9%	18,9%	17,7%	19,7%	21,7%
Ανειδίκευτοι εργάτες, χειρωνάκτες και μικροεπαγγελματίες	6,6%	7,6%	8,7%	9,9%	11,3%	11,9%	12,4%	13,5%	13,3%
Σύνολο	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Πηγή: ΕΕΔ – ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία στοιχείων: ΙΟΒΕ

4 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΙΜΩΝ

Σε όρους τιμών, από τον **εναρμονισμένο δείκτη τιμών καταναλωτή Τροφίμων και μη αλκοολούχων ποτών** προκύπτει ότι η ετήσια ποσοστιαία μεταβολή του εγχώριου δείκτη το 2020 σε σχέση με το 2019 είναι θετική (+1,6%). Σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη,¹³ οι τιμές των τροφίμων στην Ελλάδα βρίσκονται σε λίγο χαμηλότερα επίπεδα το 2020, ενώ η σχετική μεταβολή τους στην Ευρωζώνη φθάνει στο 2,0% (Διάγραμμα 4.1).¹⁴ Το 2019 η σχετική μεταβολή στην Ευρωζώνη ήταν χαμηλότερη (+1,4%), ενώ ο εγχώριος δείκτης τιμών καταναλωτή τροφίμων και μη αλκοολούχων ποτών ήταν ελαφρώς αρνητικός (-0,2%).

Διάγραμμα 4.1: ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΜΕΝΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ (2015=100)

Πηγή: Eurostat, HICP, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Ως προς τις ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές του εναρμονισμένου δείκτη τιμών καταναλωτή στα **επιμέρους σχετιζόμενα με τα τρόφιμα αγαθά**, το 2020 καταγράφεται στην Ελλάδα άνοδος τιμών στα Τρόφιμα (+1,8% από -0,1% το 2019) με τη μεγαλύτερη αύξηση να σημειώνεται στα Φρούτα (+14,3% από -1,4% το 2019). Τα μη αλκοολούχα ποτά καταγράφουν μείωση (-2,2% από -1,6% το 2019) ενώ τα αλκοολούχα ποτά και ο καπνός παρουσιάζουν οριακή αύξηση τιμών +0,1% το 2020. (Πίνακας 4.1).

¹³ Στην ΕΕ, οι αντίστοιχες μεταβολές είναι αντίστοιχες και παραπλήσιες εκείνων της Ευρωζώνης

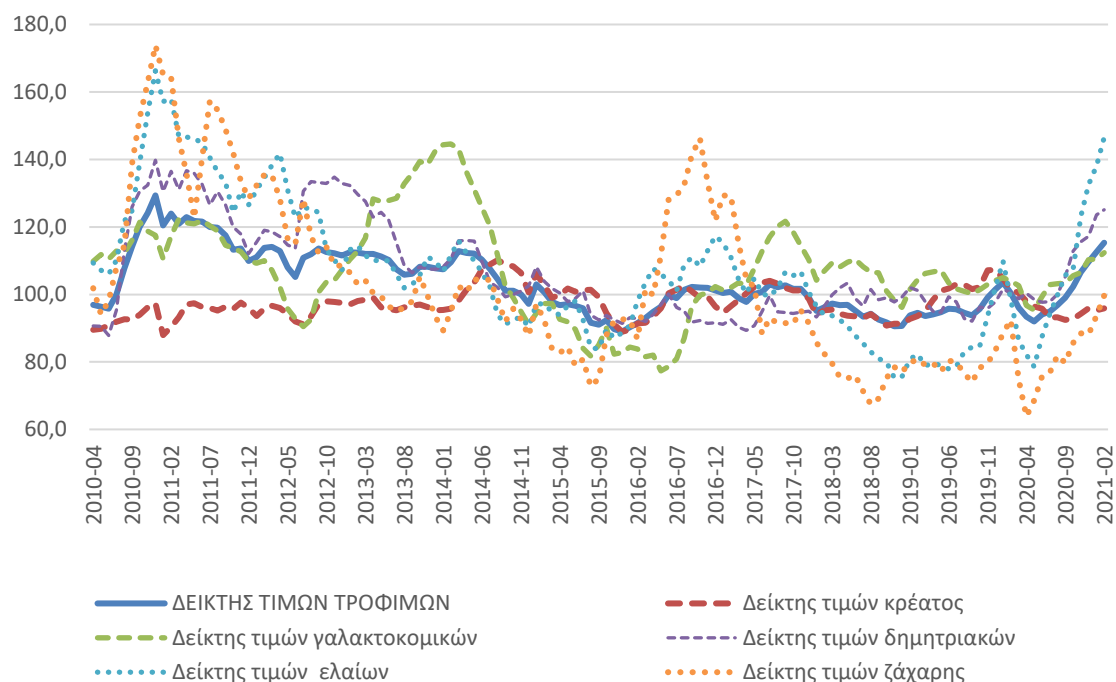
¹⁴ Επισημαίνεται ότι η Eurostat έχει αλλάξει τα δεικτοποιημένα στοιχεία της, με νέο έτος βάσης το 2015.

Πίνακας 4.1: ΕΤΗΣΙΕΣ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ ΣΤΑ ΕΙΔΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Κατηγορία αγαθών	ΕΥΡΩΖΩΝΗ-19		ΕΛΛΑΔΑ	
	2019	2020	2019	2020
CR00 - ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	1,2	0,3	0,5	1,3
CR01 - ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΜΗ ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΑ ΠΟΤΑ	1,4	2,0	-0,2	1,6
CR011-ΤΡΟΦΙΜΑ	1,5	2,1	-0,1	1,8
CR0111 - ΨΩΜΙ ΚΑΙ ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ	1,5	0,8	1,0	0,1
CR0112 - ΚΡΕΑΣ	2,2	3,7	0,9	1,8
CR0113 - ΨΑΡΙ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΝΑ	1,5	2,0	0,1	0,3
CR0114 - ΓΑΛΑ, ΤΥΡΙ, ΑΥΓΑ	0,9	0,8	0,6	1,8
CR0115 - ΕΛΑΙΑ ΚΑΙ ΛΙΠΑΡΑ	2,9	2,2	9,6	4,5
CR0116 - ΦΡΟΥΤΑ	1,8	7,3	1,4	14,3
CR0117 - ΛΑΧΑΝΙΚΑ	5,4	1,3	5,0	0,1
CR0118 - ΖΑΧΑΡΗ, ΜΑΡΜΕΛΑΔΑ, ΜΕΛΙ, ΣΟΚΟΛΑΤΑ, ΖΑΧΑΡΩΤΑ	0,5	0,6	3,0	1,1
CR0119 - ΆΛΛΑ ΕΙΔΗ	1,1	0,7	2,0	0,5
CR012 - ΜΗ ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΑ ΠΟΤΑ	0,6	0,7	1,6	2,2
CR0121 - ΚΑΦΕΣ, ΤΣΑΙ, ΚΑΚΑΟ	0,7	0,3	4,1	2,4
CR0122 - ΜΕΤΑΛΛΙΚΟ ΝΕΡΟ, ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ, ΧΥΜΟΙ	1,2	1,2	0,4	2,2
CR02 - ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΑ ΠΟΤΑ & ΚΑΠΝΟΣ	3,1	3,4	0,8	0,1
CR021 - ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΗ	1,3	0,4	0,3	0,2
CR0212 - ΚΡΑΣΙ	0,8	0,3	1,6	0,4
CR0213 - ΜΠΥΡΑ	1,5	0,1	0,1	0,2

Πηγή: Eurostat, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Τέλος, σε διεθνές επίπεδο, σύμφωνα με τις μετρήσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Τροφίμων και Γεωργίας (FAO), το 2020, η μέση τάση των τιμών σε βασικά αγαθά τροφίμων είναι ανοδική σε σχέση με το 2019. Συγκεκριμένα, ο Δείκτης Τιμών Τροφίμων του FAO φθάνει κατά μέσο όρο το 2020 τις 99 μονάδες (από 96 το 2019 και 94 το 2018), με τους δείκτες τιμών δημητριακών, ελαίων, και ζάχαρης να αυξάνονται κατά 7%, 20% και 2% αντίστοιχα. Αντίθετα, ο δείκτης τιμών του κρέατος, μειώνεται κατά -4 και ο δείκτης τιμών των γαλακτοκομικών παραμένει αμετάβλητος το 2020 σε σχέση με το 2019. Η τιμή της ζάχαρης είναι αυτή που παρουσιάζει τις μεγαλύτερες διακυμάνσεις, σημειώνοντας ανά διαστήματα έντονα ανοδική πορεία, η οποία ακολουθείται από ισχυρές μειώσεις (Διάγραμμα 4.2).

Διάγραμμα 4.2: ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΙΜΩΝ ΣΕ ΒΑΣΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Πηγή: FAO, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Σε όρους του **Δείκτη Τιμών Παραγωγού**, στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 4.2) παρατίθενται οι ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές του στη μεταποίηση και στους κλάδους των Τροφίμων σε Ελλάδα και Ευρωζώνη. Στο σύνολο της μεταποίησης, ο δείκτης στην Ελλάδα υποχωρεί κατά -10,6% (από -0,4% το 2019), ενώ ομοίως στην Ευρωζώνη σημειώνεται μείωση των τιμών της μεταποίησης (-1,9%). Οι μεταβολές του δείκτη τιμών παραγωγού στην Ελλάδα στα μεταποιημένα τρόφιμα είναι θετικές για το 2020 (κατά -0,4%) και στα ποτά (+1,1%), όταν το 2019 σημειωνόταν υποχώρηση στα τρόφιμα (-0,4%), ενώ στα ποτά η μείωση ήταν και οριακή (-0,1%). Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η μεταβολή στις τιμές παραγωγού στα τρόφιμα είναι θετική για το 2020, (+0,8%), ενώ στα ποτά καταγράφεται άνοδος κατά 0,4%.

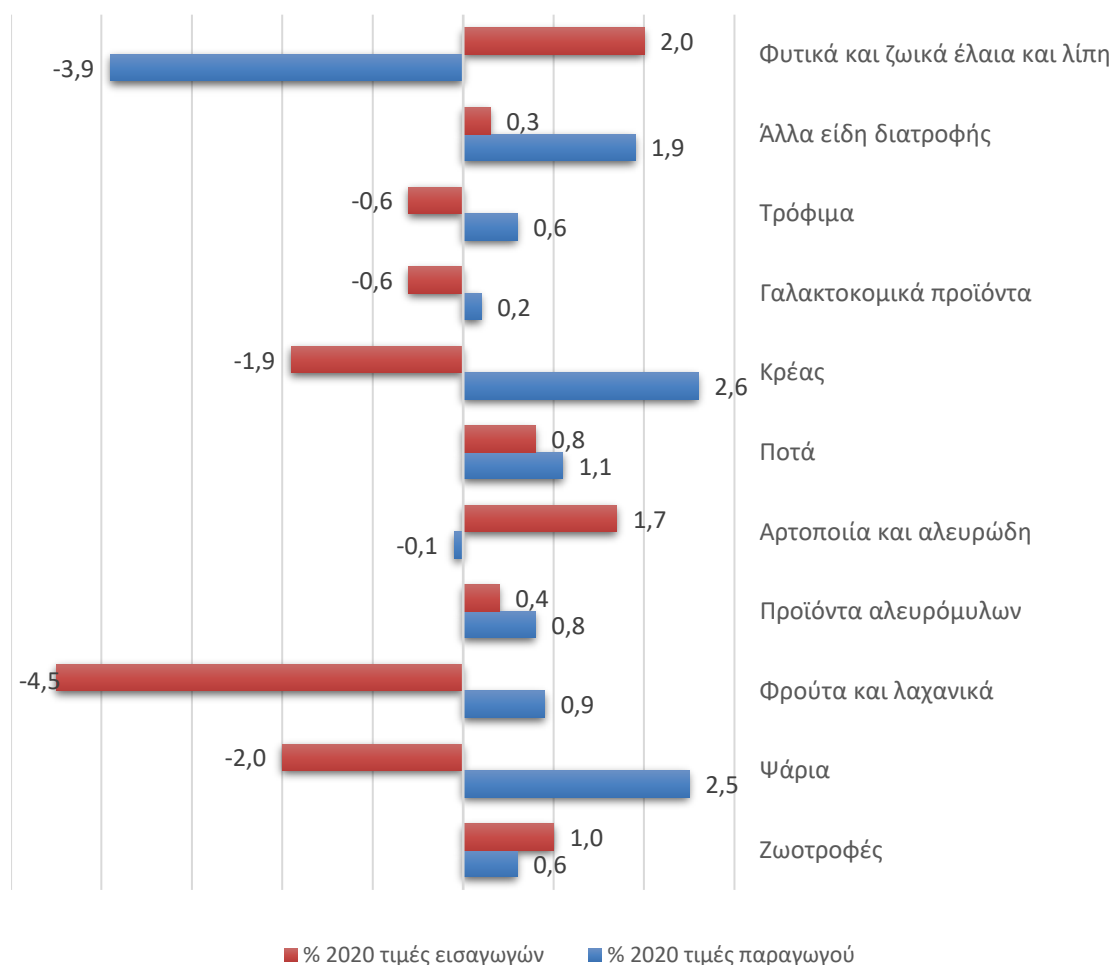
Πίνακας 4.2: ΕΤΗΣΙΕΣ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΤΟ ΔΕΙΚΤΗ ΤΙΜΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ ΣΤΟΥΣ ΥΠΟΚΛΑΔΟΥΣ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΣΤΑ ΠΟΤΑ.

Κλάδος	Ευρωζώνη - 19		Ελλάδα	
	2019	2020	2019	2020
Μεταποίηση	0,6	-1,9	-0,4	-10,6
Τρόφιμα	1,5	0,8	-0,4	0,6
Κρέας	4,4	2,0	-0,1	2,6
Ψάρια	1,7	0,5	1,3	2,5
Φρούτα και λαχανικά	0,4	0,9	0,0	0,9
Έλαια και λίπη	-2,7	2,7	-5,0	-3,9
Γαλακτοκομικά προϊόντα	0,4	-0,3	-0,1	0,2
Προϊόντα αλευρόμυλων	3,3	-0,9	5,6	0,8
Αρτοποιία και αλευρώδη	0,8	0,1	0,4	-0,1
Άλλα είδη διατροφής	0,2	1,2	-0,3	1,9
Ζωοτροφές	1,4	0,7	1,2	0,6
Ποτά	0,9	0,4	-0,1	1,1

Πηγή: Eurostat, Short term Business Statistics, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Σε επίπεδο υποκλάδων των τροφίμων, ο Δείκτης Τιμών Παραγωγού στην Ελλάδα παρουσιάζει αυξητικές τάσεις το 2020 σε όλα τα αγαθά με μεγαλύτερη στα Ψάρια (2,5%), το Κρέας (2,6%), και τα Άλλα είδη διατροφής (+1,9%) ακολουθώντας τη διεθνή τάση ανόδου των τιμών των τελευταίων. Τα υπόλοιπα αγαθά καταγράφουν μικρότερη άνοδο στις τιμές παραγωγού, ενώ αντίθετα τα Έλαια και λίπη και τα προϊόντα Αρτοποιίας και αλευρώδη σημειώνουν μείωση τιμών -3,9% και -0,1% αντίστοιχα.

Τέλος, από τη σύγκριση των μεταβολών των τιμών παραγωγού και των τιμών εισαγωγών στην Ελλάδα το 2020 σε σχέση με το 2019 (Διάγραμμα 4.3), προκύπτει αύξηση στην τιμή παραγωγού στα Τρόφιμα (+0,6%) σε σχέση με την υποχώρηση στην τιμή εισαγωγών (-0,6%), ενώ στα ποτά η τιμή παραγωγού αυξήθηκε (+1,1%) σε σύγκριση με την αύξηση στην τιμή εισαγωγών (+0,8%). Σε 4 κλάδους των τροφίμων, οι τιμές εισαγωγών καταγράφουν μείωση το 2020 (Γαλακτοκομικά προϊόντα, Κρέας, Φρούτα και λαχανικά και Ψάρια).

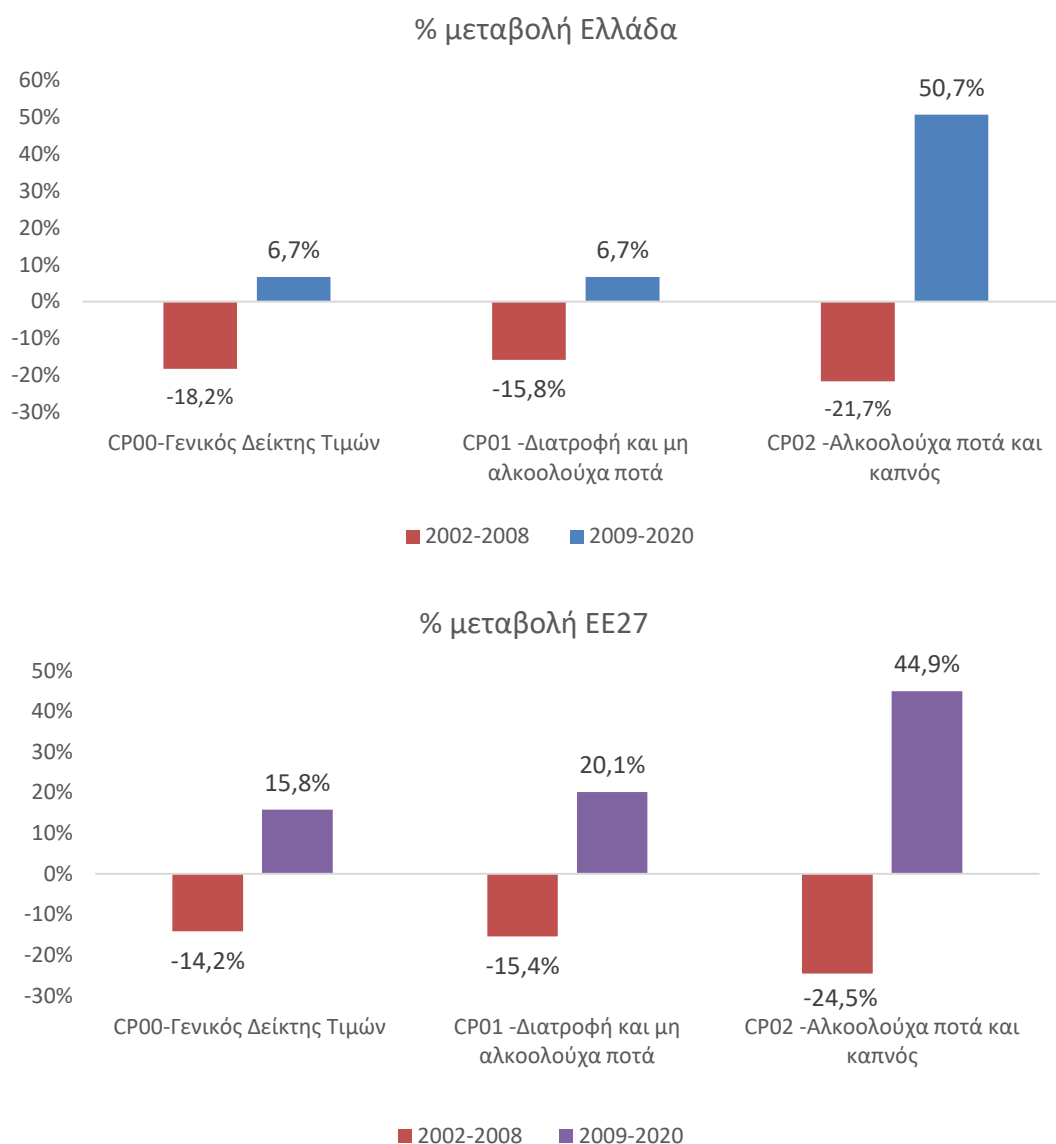
Διάγραμμα 4.3: ΕΤΗΣΙΕΣ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΤΟ ΔΕΙΚΤΗ ΤΙΜΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ ΚΑΙ ΣΤΟ ΔΕΙΚΤΗ ΤΙΜΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΟΥΣ ΚΛΑΔΟΥΣ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Πηγή: Eurostat, Short term Business Statistics, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Την περίοδο μεταξύ 2002 και 2008, οι τιμές των τροφίμων και μη αλκοολούχων ποτών μειώθηκαν κατά 15,8% παρουσιάζοντας τη χαμηλότερη υποχώρηση σε σύγκριση με τον δείκτη τιμών αλκοολούχων ποτών και καπνού(-21,7%) και τον γενικό δείκτη τιμών (-18,2%), ενώ μεταξύ 2009 και 2020 ο δείκτης τιμών τροφίμων και μη αλκοολούχων ποτών αυξάνεται +6,7%, ο δείκτης τιμών αλκοολούχων ποτών και καπνού παρουσιάζει την μεγαλύτερη αύξηση (+50,7%) και ο γενικός δείκτης τιμών παρουσιάζει αύξηση της τάξης του 6,7%.

Στην ΕΕ27, μεταξύ 2002 και 2008, οι τιμές των τροφίμων και μη αλκοολούχων ποτών μειώθηκαν κατά 15,4% παρουσιάζοντας τη χαμηλότερη υποχώρηση σε σύγκριση με τον δείκτη τιμών αλκοολούχων ποτών και καπνού(-24,5%) και τον γενικό δείκτη τιμών (-14,2%), ενώ μεταξύ 2009 και 2020 ο δείκτης τιμών τροφίμων και μη αλκοολούχων ποτών αυξάνεται +20,1%, ο δείκτης τιμών αλκοολούχων ποτών και καπνού παρουσιάζει την μεγαλύτερη αύξηση (+44,9%) και ο γενικός δείκτης τιμών παρουσιάζει αύξηση της τάξης του 15,8%.

Διάγραμμα 4.4: ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΔΕΙΚΤΗ ΤΙΜΩΝ ΑΝΑ ΜΕΙΖΟΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΑΓΑΘΩΝ (2015=100), ΕΛΛΑΔΑ-ΕΕ27

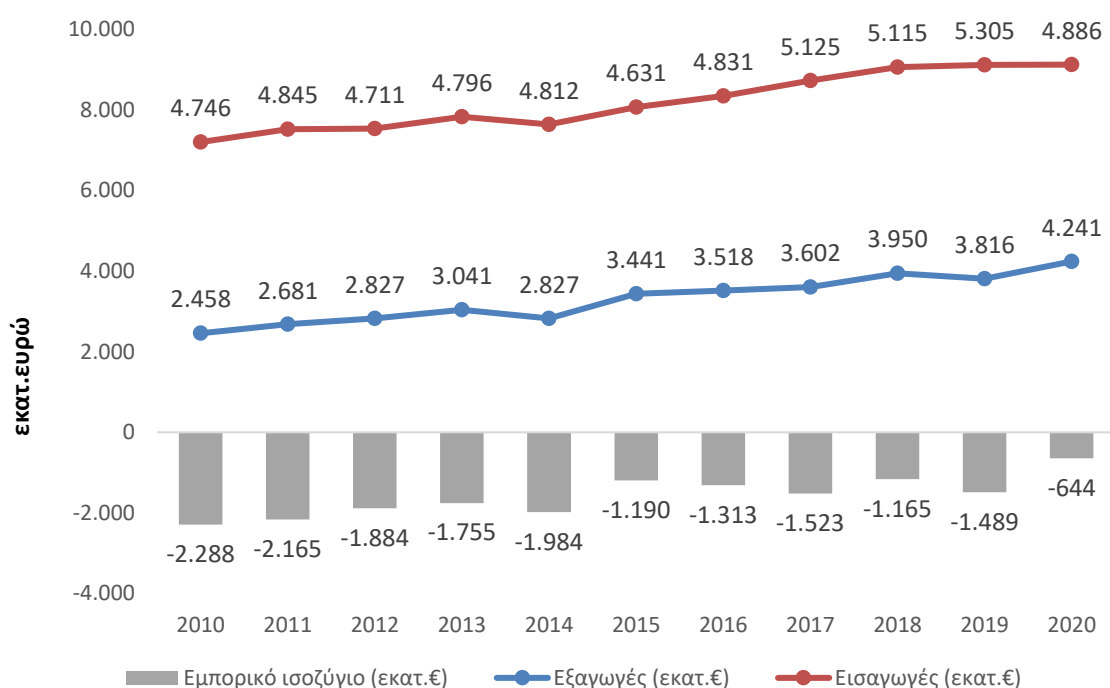

Πηγή: Eurostat, Harmonised Indices of Consumer Prices (HICP), Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

5 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ

Σε όρους εξωτερικού εμπορίου, το 2020 ο κλάδος μεταποίησης των τροφίμων και ποτών **μείωσε το εμπορικό του έλλειμμα**, από τα €1,5 δισεκ. περίπου το 2019, στα €664 εκατ. το 2020, δηλαδή κατά 56,7% (Διάγραμμα 5.1).¹⁵ Η μείωση στο εμπορικό έλλειμμα του κλάδου προήλθε από την αύξηση των εξαγωγών το 2020 και την ταυτόχρονη μείωση των εισαγωγών. Συγκεκριμένα, οι εισαγωγές τροφίμων και ποτών ανήλθαν το 2020 στα €4,9 δισεκ. (από €5,3 δισεκ. το 2019), μειωμένες κατά 7,9%. Αντίθετα, οι εξαγωγές τροφίμων και ποτών αυξήθηκαν κατά 11,1%, με την αξία τους να διαμορφώνεται στα €4,2 δισεκ.

Διάγραμμα 5.1: ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ (εκατ. €)

Πηγή: Eurostat, International Trade (ComExt), Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

¹⁵ Τα στοιχεία του εμπορίου προέρχονται από τη βάση δεδομένων της Eurostat Classification of Products by Activity (CPA-2008), η οποία έχει στοιχεία παραγωγής και εμπορίου ανά υποκλάδο μεταποίησης, σύμφωνα με την NACE REV. 2. Η άντληση των στοιχείων διεθνούς εμπορίου πραγματοποιήθηκε από την CPA-2008, προκειμένου να υπάρχει ακριβής αντιστοίχιση στην ομαδοποίηση κατά τριψήφιο-τετραψήφιο κωδικό ΣΤΑΚΟΔ στον κλάδο των τροφίμων-ποτών.

Ως προς τον λόγο εξαγωγών –εισαγωγών στη μεταποίηση τροφίμων και ποτών, δηλαδή ως προς το μερίδιο των εγχώριων εξαγωγών προς τις αντίστοιχες εισαγωγές, αυτός έχει αυξηθεί το 2020, φθάνοντας στο 87% (από 72% το 2019 και 77% το 2018). Σε σχέση με το 2010, ο συγκεκριμένος δείκτης έχει ανέλθει κατά 35 ποσοστιαίες μονάδες, γεγονός το οποίο υποδηλώνει ότι οι εξαγωγικές προσπάθειες στον τομέα των μεταποιημένων τροφίμων που πραγματοποιούνται τα τελευταία χρόνια έχουν ενισχυθεί σημαντικά.

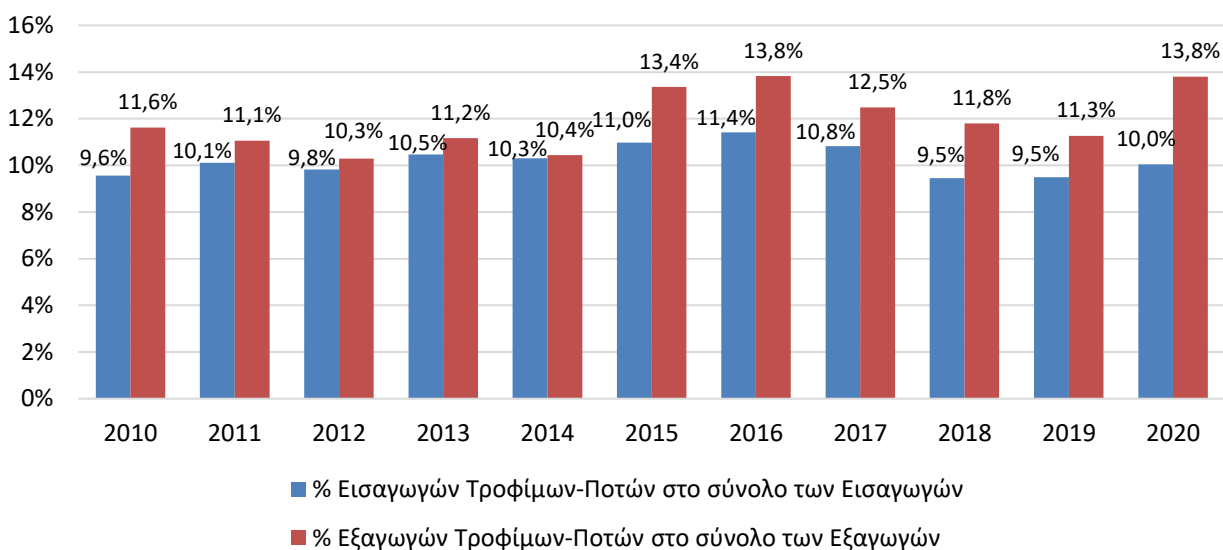
Πίνακας 5.1: ΡΟΕΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Εισαγωγές (εκατ.€)	4.746	4.845	4.711	4.796	4.812	4.631	4.831	5.125	5.115	5.305	4.886
Εξαγωγές (εκατ.€)	2.458	2.681	2.827	3.041	2.827	3.441	3.518	3.602	3.950	3.816	4.241
Εμπορικό ισοζύγιο (εκατ.€)	-2.288	-2.165	-1.884	-1.755	-1.984	-1.190	-1.313	-1.523	-1.165	-1.489	-644
Δείκτης Εξαγωγών/Εισαγωγές	52%	55%	60%	63%	59%	74%	73%	70%	77%	72%	87%

Πηγή: Eurostat, International Trade (ComExt), Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Στο παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 5.2) αποτυπώνονται τα ποσοστά των εξαγωγών και των εισαγωγών της μεταποίησης των τροφίμων και ποτών, ως προς το σύνολο των εμπορεύσιμων αγαθών της χώρας. Στο σύνολο των εξαγωγών, τα μεταποιημένα τρόφιμα και ποτά αποτελούν το 13,8% το 2020 (από 11,3% το 2019), ενώ στο σύνολο των εισαγωγών το 10,0% (από 9,5% το 2019).

Διάγραμμα 5.2: ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΕΞΑΓΩΓΩΝ –ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ 2020 (εκατ. €)

Πηγή: Eurostat, International Trade (ComExt), Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 5.2) παρουσιάζονται αναλυτικά ανά κλάδο τροφίμων οι εμπορικές ροές από το 2010 έως το 2020. Τα επεξεργασμένα φρούτα και λαχανικά παρουσιάζουν πλεονασματικό εμπορικό ισοζύγιο καθ' όλα τα έτη από το 2010 έως το 2020, ενώ με εξαίρεση το 2010 και το 2014, πλεονασματικό ήταν και το ισοζύγιο των ελαίων και λιπών την ίδια περίοδο. Σωρευτικά για την περίοδο 2010-2020, το εμπορικό ισοζύγιο των περισσότερων κλάδων των μεταποιημένων τροφίμων έχει αυξηθεί. Ο κλάδος των ποτών έχει μειώσει σημαντικά το έλλειμμά του από €212,2 εκατ. το 2010, σε €2,4 εκατ. το 2020, ενώ αξιοσημείωτη μείωση του ελλείμματος καταγράφουν και τα γαλακτοκομικά προϊόντα κατά την περίοδο αυτή (από €485,9 εκατ. το 2010) σε πλεόνασμα το 2020 (€4,6 εκατ.). Η αρτοποιία και τα αλευρώδη προϊόντα παρουσιάζουν επίσης πλεόνασμα και το 2019 (€5 εκατ.) και το 2020 (€19 εκατ.) σε σύγκριση με το ελλειμματικό ισοζύγιο την περίοδο 2010-2018.

Πίνακας 5.2: ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΣΤΟΥΣ ΥΠΟΚΛΑΔΟΥΣ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ (ΕΚΑΤ. €)

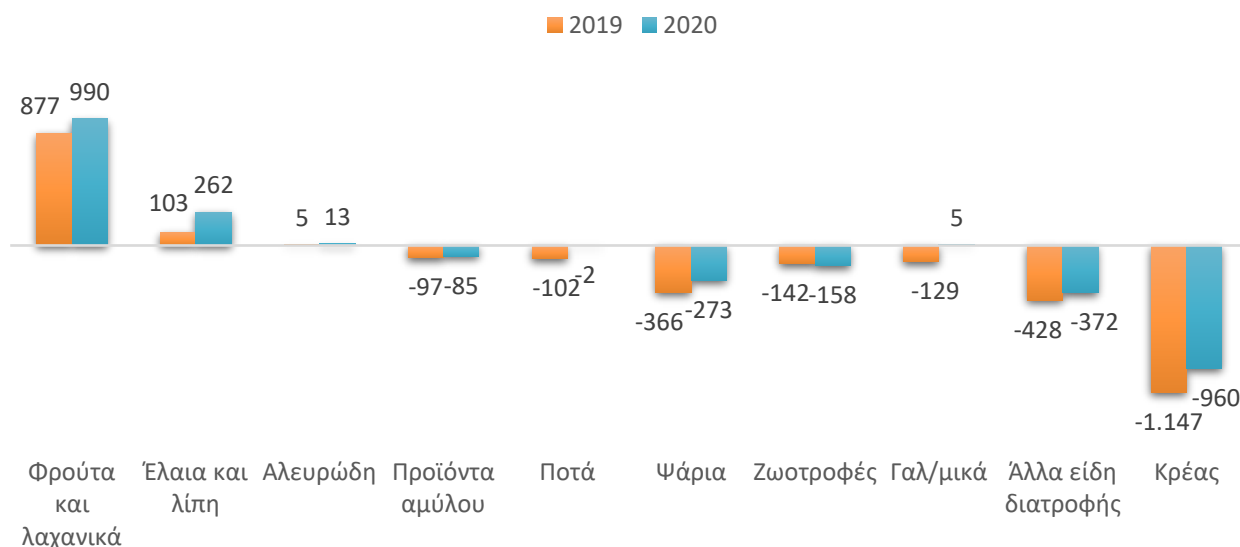
ΙΣΟΖΥΓΙΟ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Σύνολο	-2.287,6	-2.164,7	-1.883,7	-1.754,8	-1.984,1	-1.189,9	-1.313,2	-1.522,7	-1.165,2	-1.488,6	-644,1
Επεξεργασία και συντήρηση κρέατος και παραγωγή προϊόντων κρέατος	-1.028,6	-1.058,8	-1.057,2	-1.033,2	-1.029,2	-1.006,5	-1.036,9	-1.104,9	-1.091,0	-1.147,3	-959,6
Επεξεργασία και συντήρηση ψαριών, καρκινοειδών και μαλακίων	-297,0	-291,2	-267,9	-285,3	-304,3	-291,5	-325,6	-327,4	-326,3	-365,0	-272,8
Επεξεργασία και συντήρηση φρούτων και λαχανικών	581,1	649,0	725,3	732,8	714,9	770,2	749,9	771,5	839,3	876,6	989,6
Παραγωγή φυτικών και ζωικών ελαίων και λιπών	-15,0	45,0	70,9	258,5	-21,7	391,3	380,8	223,9	381,1	103,2	261,7
Παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων	-485,9	-489,3	-411,5	-425,1	-353,6	-180,4	-142,2	-195,2	-133,7	-129,2	4,6
Παραγωγή προϊόντων αλευρόμυλων, παραγωγή αμύλων και προϊόντων αμύλου	-121,5	-141,6	-115,6	-138,3	-112,1	-100,7	-86,4	-61,6	-91,6	-96,6	-84,9
Παραγωγή ειδών αρτοποιίας και αλευρώδων προϊόντων	-36,9	-26,7	-27,9	-34,6	-30,9	-77	-11,7	-17,5	-0,2	5,0	13,1
Παραγωγή άλλων ειδών	-532,3	-591,3	-585,5	-595,9	-602,7	-551,1	-571,1	-505,6	-428,9	-428,0	-371,7
Παραγωγή παρασκευασμένων ζωοτροφών	-133,9	-131,2	-121,9	-135,3	-144,3	-139,1	-145,0	-145,8	-154,5	-141,8	-157,8
Ποτοποιία	-212,2	-122,2	-78,2	-81,2	-74,4	-50,6	-86,0	-104,0	-91,9	-102,3	-214

Πηγή: Eurostat, International Trade (ComExt), Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Στο διεθνές εμπόριο από τους **βασικούς κλάδους τροφίμων και ποτών**, τα επεξεργασμένα φρούτα και λαχανικά, τα έλαια και λίπη, τα αλευρώδη και τα γαλακτοκομικά παρουσιάζουν πλεονασματικό εμπορικό ισοζύγιο το 2020. Συγκεκριμένα, το πλεόνασμα στα φρούτα και λαχανικά φθάνει τα €990 εκατ., όταν το 2019 ήταν χαμηλότερο (€877 εκατ.). Στα έλαια και λίπη το αντίστοιχο εμπορικό πλεόνασμα έχει αυξηθεί στα €262 εκατ. (από €103 εκατ. το 2019). Στα

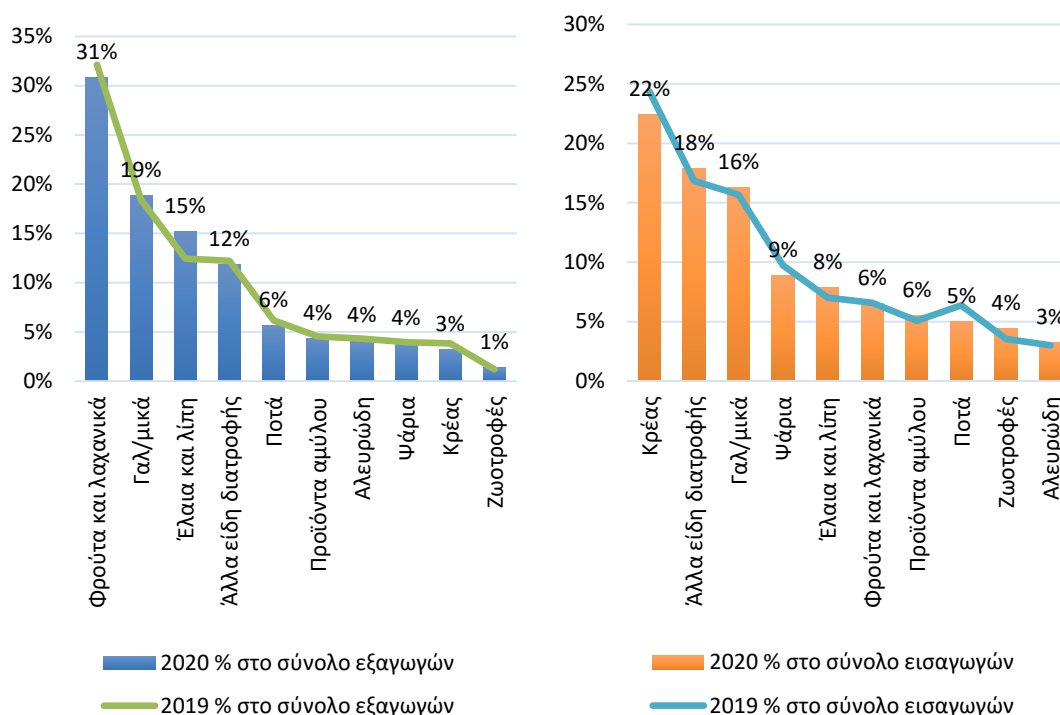
γαλακτοκομικά το πλεόνασμα το 2020 είναι €5 εκατ. από έλλειμμα (-€129 εκατ.) το 2019. Οι υπόλοιποι κλάδοι καταγράφουν εμπορικό έλλειμμα το 2020, με το υψηλότερο να καταγράφεται και πάλι στον κλάδο επεξεργασμένου κρέατος (-€960 εκατ. από -€1.147 εκατ.), το οποίο έχει μειωθεί σε σχέση με το 2019. Από τους υπόλοιπους κλάδους, το ελλειμματικό εμπορικό ισοζύγιο είναι υψηλότερο το 2020 μόνο στις ζωοτροφές (Διάγραμμα 5.3).

Διάγραμμα 5.3: ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΠΟΚΛΑΔΩΝ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ (εκατ.€)

Πηγή: Eurostat, International Trade (ComExt), Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Ός προς το ποσοστό συμμετοχής κάθε κλάδου στο σύνολο των εμπορικών ροών των μεταποιημένων τροφίμων και ποτών, τα επεξεργασμένα φρούτα και λαχανικά καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο ποσοστό εξαγωγών (31%), ενώ ακολουθούν τα γαλακτοκομικά (19%), και τα Έλαια και λίπη (15%) (Διάγραμμα 5.4). Στις εισαγωγές, πρώτα στη σχετική κατάταξη το 2020 βρίσκονται ξανά το κρέας (22%), τα άλλα είδη διατροφής (18%) και τα γαλακτοκομικά (16%).

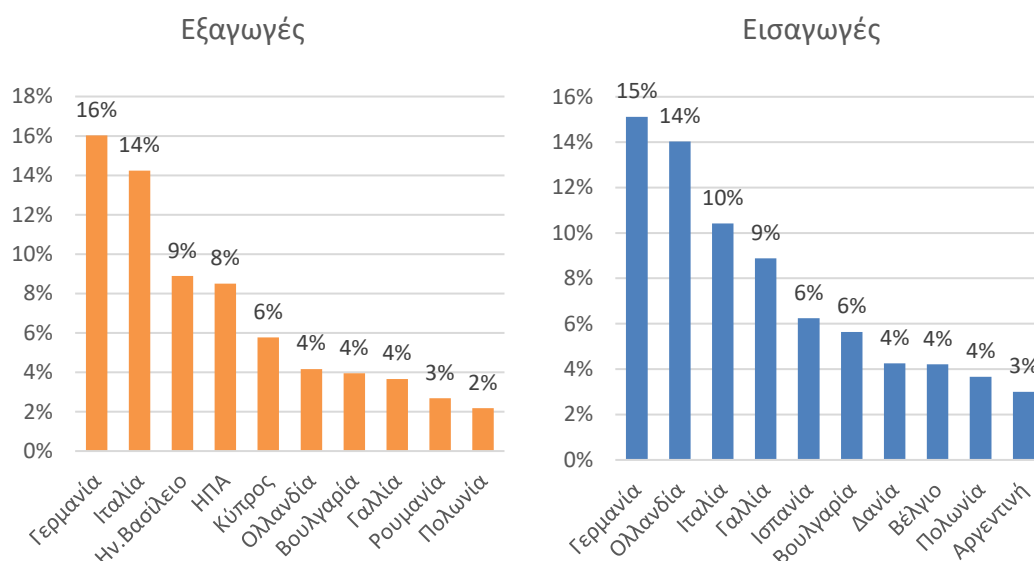
Διάγραμμα 5.4: ΠΟΣΟΣΤΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΥΠΟΚΛΑΔΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ

Πηγή: Eurostat, International Trade (ComExt), Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Σε σχέση με τους **μεγαλύτερους εμπορικούς εταίρους της χώρας ως προς τις εξαγωγές** τροφίμων και ποτών το 2020, την πρώτη θέση κατέχει η Γερμανία (16%). Ακολουθεί η Ιταλία, της οποίας η συμμετοχή περιορίζεται στο 14% του συνόλου το 2020, ενώ έπονται το Ην. Βασίλειο (9%), οι ΗΠΑ (8%) και η Κύπρος (6%, Διάγραμμα 5.5). Την πρώτη δεκάδα των βασικών χωρών στις οποίες εξαγεί η χώρα μεταποιημένα τρόφιμα συμπληρώνουν χώρες της ΕΕ και συγκεκριμένα η Ολλανδία, η Βουλγαρία, η Γαλλία, η Ρουμανία και η Πολωνία. Συνολικά, οι δέκα πρώτες χώρες στις οποίες εξαγονται μεταποιημένα τρόφιμα καταλαμβάνουν το 70% του συνόλου των εξαγωγών το 2020.

Ως προς τις **εισαγωγές**, ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της χώρας σε προϊόντα μεταποιημένων τροφίμων και ποτών το 2020 είναι η Γερμανία και η Ολλανδία, από τις οποίες εισάγεται το 29% των αγαθών, η Ιταλία (10%), η Γαλλία (9%) και η Ισπανία με τη Βουλγαρία (από 6%). Την πρώτη δεκάδα των εισαγωγέων μεταποιημένων τροφίμων και ποτών συμπληρώνουν επίσης χώρες της ΕΕ και συγκεκριμένα η Βουλγαρία, η Δανία, το Βέλγιο, η Πολωνία και η Αργεντινή. Συνολικά, οι δέκα πρώτες χώρες από τις οποίες εισάγονται μεταποιημένα τρόφιμα καταλαμβάνουν το 75% του συνόλου των εισαγωγών στην Ελλάδα.

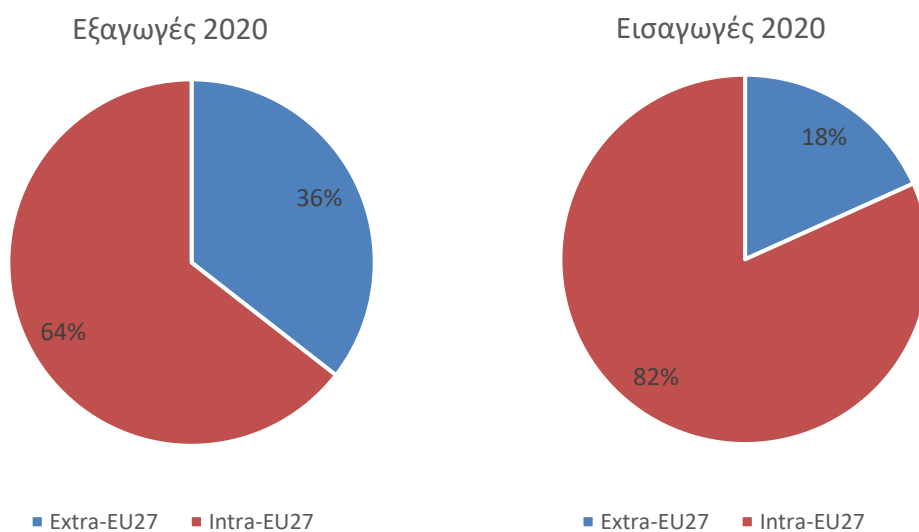
Διάγραμμα 5.5: ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΙ ΕΜΠΟΡΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ (% επί του συνόλου)-ΕΞΑΓΩΓΕΣ-ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ

Πηγή: Eurostat, EU trade since 1988 by CPA 2008, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Τέλος, το 65% των συνολικών εξαγωγών μεταποιημένων τροφίμων της Ελλάδας πραγματοποιείται εντός της ΕΕ27 και το 35% εκτός αυτής, ενώ όσον αφορά στις εισαγωγές το 85% των μεταποιημένων τροφίμων της Ελλάδας πραγματοποιείται από την ΕΕ27 και το 15% από χώρες εκτός αυτής.

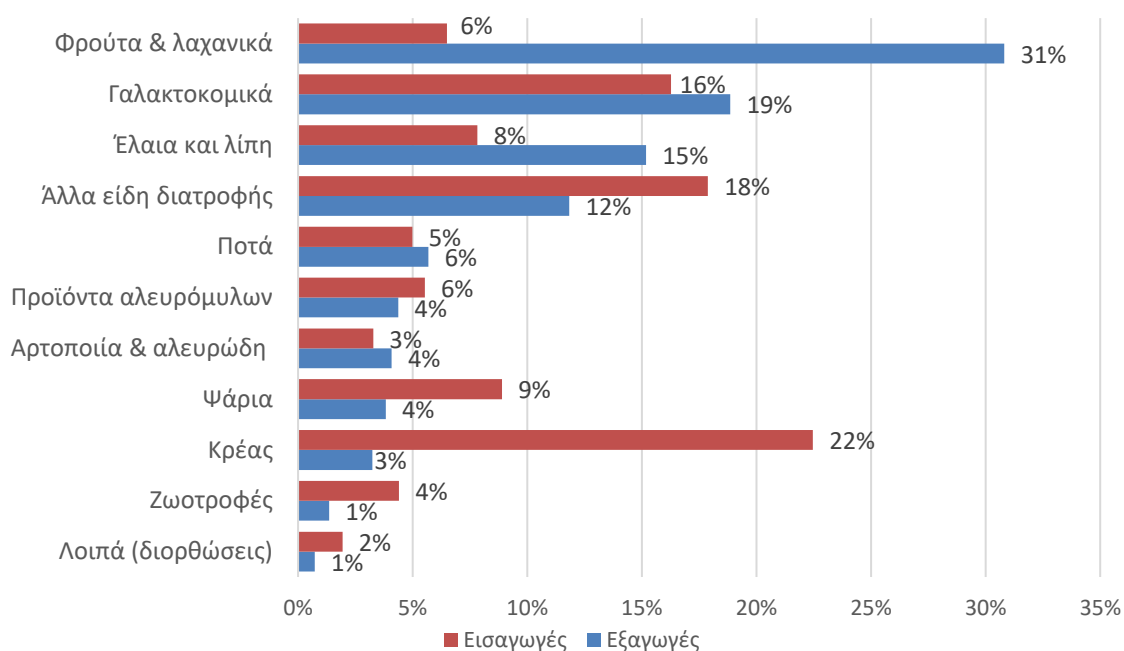
Διάγραμμα 5.6: ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΜΕΤΑΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ

Πηγή: Eurostat, International Trade (ComExt), Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Ως προς τις εξαγωγές τα Φρούτα και λαχανικά με 31% και τα Γαλακτοκομικά με 19% και τα Έλαια και λίπη με 15%, αποτελούν τα σημαντικότερα προϊόντα εξαγωγών τροφίμων και ποτών ενώ το Κρέας με 22%, τα Άλλα είδη διατροφής με 18% και τα Γαλακτοκομικά με 16% αποτελούν τα τρία πιο σημαντικά προϊόντα εισαγωγών.

Διάγραμμα 5.7: ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ-ΠΟΤΩΝ ΣΤΙΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ - 2020

Πηγή: Eurostat, International Trade (ComExt), Επεξεργασία στοιχείων: ΙΟΒΕ

6 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ ΚΛΑΔΟΥ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ

Τα στοιχεία που ακολουθούν για τη χρηματοοικονομική ανάλυση της Βιομηχανίας Τροφίμων και ποτών βασίζονται σε δείγμα επιχειρήσεων από την ανανεωμένη βάση δεδομένων της ICAP.DataPrisma. Οι επιχειρήσεις ταξινομούνται με βάση την κύρια δραστηριότητα στους κατά ΣΤΑΚΟΔ -08, ενώ αφορούν στον Κλάδο 10: Τρόφιμα και στον Κλάδο 11: Ποτά. Καθώς στην προηγούμενη ετήσια έκθεση είχαν χρησιμοποιηθεί στοιχεία από την προηγούμενη βάση δεδομένων της ICAP, κρίθηκε απαραίτητο στη παρούσα έκθεση να παρουσιαστούν και τα στοιχεία της βιομηχανίας που αφορούν σε προηγούμενα έτη. Ακολούθως, τα χρηματοοικονομικά μεγέθη που αναλύονται αφορούν στα έτη 2017,2018 και 2019.¹⁶

Η σχετική κατανομή των επιχειρήσεων του δείγματος στους δέκα υποκλάδους,¹⁷ έχει ως εξής: το 17,3% από την Επεξεργασία φρούτων και λαχανικών (292 επιχ.), το 13,4% από την Αρτοποιία (227 επιχ.), και από ένα 12,7% Παραγωγή προϊόντων αλευρόμυλων (215 επιχ.) και από τα Ποτά (214 επιχ.), το 12,4% από την Παραγωγή άλλων ειδών διατροφής (209 επιχ.), το 9,7% από την Παραγωγή φυτικών και ζωικών ελαίων και λιπών (164 επιχ.), το 8% από την Παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων (136 επιχ.), το 7,8% από την Παραγωγή, επεξεργασία και συντήρηση κρέατος (132 επιχ.), το 4,6% από την Παραγωγή παρασκευασμένων ζωοτροφών (78 επιχ.), και το 1,4% από τα Ψάρια και την επεξεργασία και συντήρηση βρώσιμων αλιευμάτων (24 επιχ.).

Στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 6.1) παρουσιάζονται τα αθροιστικά μεγέθη των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στη βιομηχανία τροφίμων και ποτών για τα έτη 2017, 2018 και το 2019 σε όρους κερδών προ τόκων φόρων και αποσβέσεων, καθαρών κερδών, κύκλου εργασιών, ενεργητικού και ιδίων κεφαλαίων. Οι πωλήσεις του συνόλου των επιχειρήσεων του δείγματος το 2019 διαμορφώθηκε στα €13,31 δισεκ., σημειώνοντας υποχώρηση κατά 2,7% σε σχέση με το 2018 (€13,68 δισεκ.). Τα κέρδη προ τόκων φόρων και αποσβέσεων έχουν ενισχυθεί στο δείγμα κατά 2,8%, ενώ τα καθαρά κέρδη παρουσιάζουν αύξηση κατά 61,6% το 2019 συγκριτικά με το 2018.

¹⁶ Στην Έκθεση τροφίμων του 2019, το πλήθος επιχειρήσεων του δείγματος στα χρηματοοικονομικά στοιχεία ήταν μεγαλύτερο, φθάνοντας στις 1.691 επιχειρήσεις οι οποίες είχαν καταθέσει τους ισολογισμούς τους με όλα τα στοιχεία που αναζητούμε στη βάση δεδομένων της DataPrisma.

¹⁷ Κατά ΣΤΑΚΟΔ-2008 σε τριψήφια ανάλυση

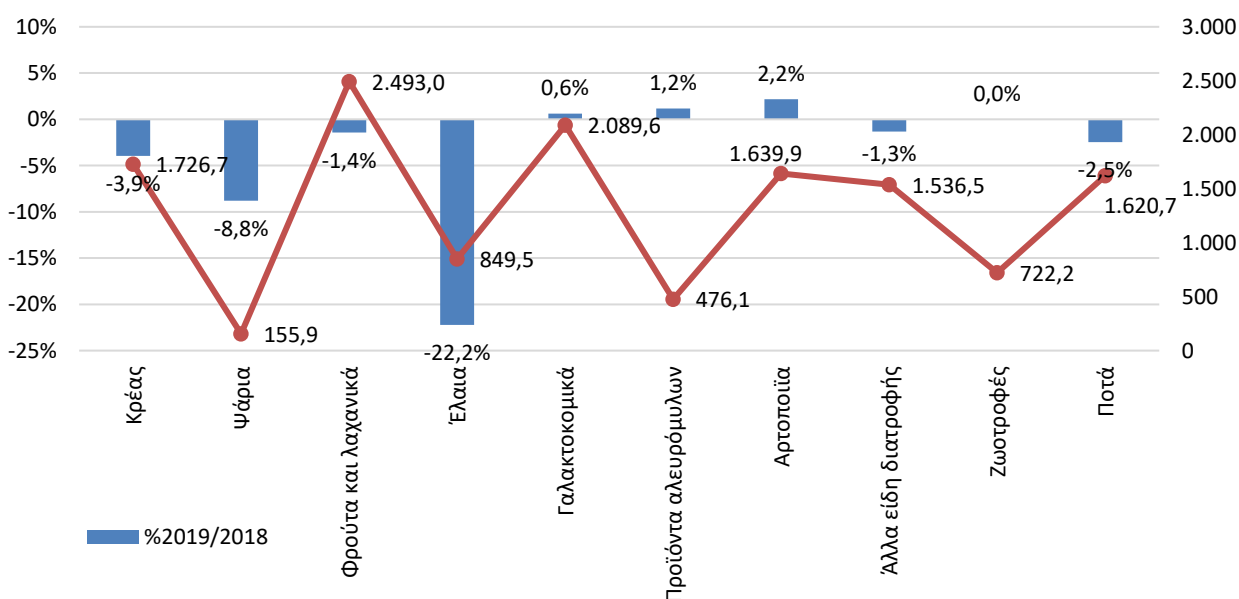
Πίνακας 6.1: ΒΑΣΙΚΑ ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (εκατ. €)

Μέγεθος	2017	2018	2019	%2019/2018	%2018/2017
Ενεργητικό	15.296,5	15.336,2	14.452,8	-5,8%	0,3%
Ίδια κεφάλαια	5.852,9	5.933,2	5.913,1	-0,3%	1,4%
Κύκλος εργασιών	13.410,5	13.682,9	13.310,0	-2,7%	2,0%
ΚΠΤΦΑ	1.131,5	1.109,4	1.140,5	2,8%	-2,0%
Καθαρά κέρδη	348,7	272,2	440	61,6%	-21,9%

Πηγή: ICAP.DataPrisma. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Από τους εξεταζόμενους υποκλάδους του δείγματος σε όρους κύκλου εργασιών, τον υψηλότερο κύκλο εργασιών καταγράφουν τα Φρούτα και λαχανικά, αφού στο δείγμα έχουν και τις περισσότερες επιχειρήσεις, ενώ ακολουθούν τα γαλακτοκομικά και το κρέας. Ωστόσο, σε όρους ποσοστιαίας μεταβολής του κύκλου εργασιών το 2019 σε σχέση με το προηγούμενο έτος, τη μεγαλύτερη θετική μεταβολή καταγράφουν η Αρτοποιία (2,2%) και τα Προϊόντα Αλευρόμυλων (1,2%). Στον αντίποδα, την υψηλότερη εξασθένηση του κύκλου εργασιών το 2019 καταγράφουν τα Έλαια (-22,2%), τα Ψάρια (-8,8%) και το Κρέας (-3,9%, Διάγραμμα 6.1).

Διάγραμμα 6.1: ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΤΟΥΣ ΥΠΟΚΛΑΔΟΥΣ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ (εκατ. €)

Πηγή: ICAP.DataPrisma. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Σε όρους καθαρών κερδών, από τις 1.691 επιχειρήσεις του δείγματος, το 67% του συνόλου του δείγματος, παρουσίασαν κερδοφορία το 2019, με το υπόλοιπο 33% του δείγματος να καταγράφει ζημίες (Διάγραμμα 6.3). Από το σύνολο των κερδοφόρων επιχειρήσεων, το 53,8%

αύξησαν τα κέρδη τους το 2019 σε σχέση με το 2018, ενώ το 30,3% μείωσαν τα κέρδη τους. Επιπλέον, 16% των κερδοφόρων το 2019 κατέγραψαν ζημίες το 2018. Από την άλλη πλευρά, από τις ζημιογόνες επιχειρήσεις το 2019, το 6,8% αυτών αύξησε τις ζημίες τους το 2019 και το 68,2% μείωσε τις ζημίες χωρίς όμως να παρουσιάσουν κέρδη. Επιπρόσθετα, μία στις 4 ζημιογόνες επιχειρήσεις το 2019, παρουσίασε ζημία στα αποτελέσματα χρήσεως της και το 2018 (Πίνακας 6.2).

Πίνακας 6.2: ΚΕΡΔΟΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΖΗΜΙΟΓΟΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ

Κερδοφόρες επιχειρήσεις 2019				67%
<i>Επιχειρήσεις που έχουν αυξήσει τα κέρδη τους το 2019 σε σύγκριση με το 2018</i>				53,8%
<i>Επιχειρήσεις που έχουν μειώσει τα κέρδη τους το 2019 σε σύγκριση με το 2018</i>				30,3%
<i>Επιχειρήσεις που από ζημίες πέρασαν σε κέρδη το 2019 σε σύγκριση με το 2018</i>				15,9%
Ζημιογόνες επιχειρήσεις 2019				33%
<i>Επιχειρήσεις που έχουν αυξήσει τα ζημίες τους το 2019 σε σύγκριση με το 2018</i>				6,8%
<i>Επιχειρήσεις που έχουν μειώσει τα ζημίες τους το 2019 σε σύγκριση με το 2018</i>				68,2%
<i>Επιχειρήσεις που από κέρδη πέρασαν σε ζημίες το 2019 σε σύγκριση με το 2018</i>				25,0%
Σύνολο επιχειρήσεις 2019				1.691
Κερδοφόρες επιχειρήσεις 2018				61,4%
Ζημιογόνες επιχειρήσεις 2018				38,6%
Σύνολο επιχειρήσεων 2018				1.898

Πηγή: ICAP.DataPrisma. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Τα κέρδη προ τόκων, φόρων και αποσβέσεων ανέρχονται συνολικά στα €1,14 δισεκ., καταγράφοντας αύξηση της τάξης του 2,8% σε σχέση με το 2018, ενώ τα καθαρά κέρδη συμπιέζονται στα €440 εκατ. στο συγκεκριμένο δείγμα των επιχειρήσεων, σημειώνοντας ωστόσο αύξηση της τάξης του 61%.

Σε επίπεδο υποκλάδων σε όρους κερδών προ τόκων, φόρων και αποσβέσεων το 2019, σχεδόν όλοι παρουσιάζουν θετικά αποτελέσματα, με εξαίρεση τα Έλαια και τα Φρούτα και λαχανικά. Συγκεκριμένα, τα κέρδη για το σύνολο της βιομηχανίας τροφίμων και ποτών έχουν αυξηθεί σε σχέση με το 2018 κατά 2,8%, ενώ για τα έλαια και τα φρούτα και λαχανικά έχουν υποχωρήσει κατά 43,3% και 2,3%, αντίστοιχα. Η εικόνα για τα καθαρά κέρδη είναι παρόμοια, καθώς σχεδόν όλοι οι κλάδοι καταγράφουν βελτίωση των καθαρών αποτελεσμάτων τους εκτός από τα Έλαια. Την υψηλότερη, ωστόσο, άνοδο κερδών έχουν τα προϊόντα αλευρομύλων (150%) και η αρτοποιία (102%, Πίνακας 6.3).

Πίνακας 6.3: ΚΑΘΑΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ ΣΤΟΥ ΥΠΟΚΛΑΔΟΥΣ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ (εκατ. €)

	Κέρδη Προ Τόκων Φόρων και Αποσβέσεων			Καθαρά κέρδη		
	2019	2018	2019/2018	2019	2018	2019/2018
Κρέας	67,2	48,4	39,0%	7,4	-29,0	
Ψάρια	8,0	6,6	22,7%	-0,8	-4,7	-83,8%
Φρούτα και λαχανικά	185,1	189,5	-2,3%	59,7	52,0	14,8%
Έλαια	36,1	63,7	-43,3%	-1,4	16,6	
Γαλακτοκομικά	222,0	214,9	3,3%	72,1	58,1	24,1%
Προϊόντα αλευρόμυλων	34,5	29,3	17,7%	6,3	2,5	149,9%
Αρτοποιία	158,5	150,6	5,3%	146,9	72,6	102,3%
Άλλα είδη διατροφής	144,9	144,4	0,3%	42,4	25,9	63,6%
Ζωοτροφές	52,3	52,1	0,5%	23,4	20,1	16,3%
Ποτά	231,9	209,9	10,5%	84,0	58,1	44,6%
Τρόφιμα και Ποτά	1.140,5	1.109,4	2,8%	440	272,2	61,6%

Πηγή: ICAP.Data.Prisma. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE